

Ἀναμνήσεις καὶ σκέψεις

Ἡ εὐγενική γειτόνισά μου κ. Ταρσούλα μᾶς φίλειπε λίγα κεράσια ἀπὸ τὸ κτήμα τους στὴν Κόνιτσα. Βλέποντας καὶ τρώγοντας αὐτὰ τὰ κεράσια, θυμήθηκα τὰ δικά μας στ' ἀμπέλι μας στὴν Καλουτὰ. Εἴχαμε πολλῶν εἰδῶν κεράσια στ' ἀμπέλι μας αὐτό, τὰ λέγαμε γαλαζάτικα, μαντίτικα, μπελούσια (λακιώτικα τὰ λέγαμε), καὶ τὰ ἄσπρα. Τὰ ἄσπρα, χρῶμα ἐλεφαντοκόκαλο, δὲν εἶδα στὴν ἀγορὰ στὴν Ἀθήνα, οὔτε στὰ Γιάννενα βλέπω τώρα, ἦταν πολὺ εὐαίσθητο φρούτο, τὰ μεταχειριζόμασταν πρὸ παντὸς γιὰ γλυκὸ τοῦ κουταλιοῦ.

Τὰ πιὸ πρῶμα ἦταν τὰ γαλαζάτικα, διπλάσια στὸ μέγεθος ἀπ' αὐτὰ τῆς Κόνιτσας, χρῶμα βαθὺ θυσινὶ πρὸς τὸ μαῦρο καὶ γλυκύτατα. Μ' ἔστελνε θυμᾶμαι ἡ μάνα μου νὰ μαζέψω μερικά νὰ φάμε. Ἐπερνα τὸ καλαθάκι καὶ πήγαινα. Τὸ ἀμπέλι μας ἦταν κάτω ἀπὸ τὸ χωριὸ στὴν ἄλλη ἄκρη τοῦ ξεροπόταμου, ἀπόσταση δέκα - δώδεκα λεπτά νὰ πᾶς καὶ εἴκοσι νὰ γυρίσεις γιατί ἦταν ἀνηφορία.

Ἐφθана στ' ἀμπέλι μας. Τὰ κεράσια κρέμονταν προκλητικὰ στὰ λυγισμένα κλωνάρια τοῦ δέντρου. Ἀνέβαινα στὸ πιὸ ψηλὸ κλωνάρι κι' ἀρχίζα νὰ τρώω λαίμαργα, στὴν ἀρχὴ κατὰπιννα καὶ τὰ κουκούτσια κι' ὕπερα ἀφοῦ χόρταινα κάπως, τάβγαζα. Ἀφοῦ χόρταινα γέμιζα τὸ καλαθάκι καὶ ξεκινοῦσα γιὰ τὸ χωριό. Στὸ δρόμο στεκόμουν στὴ θρύση τοῦ Τενέ, νὰ πάρω μιὰ ἀνάσα. Τὰ κεράσια ὅμως στὸ καλαθάκι ἦταν μεγάλος πειρασμὸς ἔτρωγα κάμποσα. Δεύτερη στάση στὴ θρύση τοῦ Ζιάκα. Ἐτρώγα κι' ἐκεῖ καμπόσα. Ὅταν ἔφθана στὸ σπίτι, τὸ καλαθάκι εἶχε φτάσει στὴ μέση. Γιατὶ δὲν τὸ γέμιζες τὸ καλάθι μὲ ρωτοῦσε ἡ καυμένη ἡ μάνα μου;

— Τὸ εἶχα γεμίσει, ἀλλὰ καθὼς κουνιούνταν στὸ δρόμο κατακάθησαν.

Ἡ κυρά Σεβαστὴ χαμογελοῦσε ἐλαφρὰ κι' ἔκανε πὼς τὸ πίστευε.

Τώρα τί ἔγιναν αὐτὰ τὰ κεράσια; Πουθενὰ στὴν ἀγορὰ. Καὶ μὲ τὴν ἐμφάνιση πού εἶχαν θὰ ἦταν περιζήτητα. Ἦταν διπλάσια στὸ μέγεθος ἀπ' αὐτὰ τῆς Κόνιτσας, μεγαλύτερα ἀπ' αὐτὰ πού πουλιούνταν στὴν ἀγορὰ καὶ γλυκύτατα. Οἱ κερασιές οἱ δικές μας, μὲ τὴν ἐγκατάλειψη τοῦ ἀμπελιοῦ στέγνωσαν καὶ πᾶνε. Ρώτησα τίς πρὸ ἄλλες πού θρискόμουν στὸ χωριὸ ἂν σώζεται καμιὰ τέτοια κερασία καὶ κάποιος ἀπάντησε ὅτι ὑπάρχει μιὰ.

Κι' ἀναρωτιάμαι: Γιατὶ μιὰ; Αὐτοὶ οἱ λίγοι πού ἀπομείναν στὰ χωριά, γιατί δὲ ἱποπιάζουν μερικές, γιὰ νὰ τρῶνε τοῦλάχιστον; Ἐκτὸς πού θὰ μπορούσαν νάχουν κάποιο εἰσόδημα, τὰ κεράσια σήμερα πουλιούνται 150—170 δραχμὲς τὸ κιλὸ κι' ὄχι πενήντα λεπτά μὲ μιὰ δραχμὴ τὴν ὁκτατὴν ἐποχὴ μου τότε στοίχιζαν περισσότερο τὰ ἔξοδα μαζέματος καὶ μεταφορᾶς στὰ Γιάννενα, ἀπὸ ὅσα θὰ ἔπαινες πουλῶντας τα. Καὶ μιὰ στιχομυθία:

Ἡ Κυρά Γιαννάκαινα τοῦ Γούλα, —τὸ σπίτι της θρискονταν κοντὰ στὸ Μεσοχώρι—, μαζέψαμε τὰ κεράσια τῆς στὰ σεπέτια καὶ τάδωκε στὸ Γιάννη τὸν Κατσούρα πού πήγαινε στὰ Γιάννενα νὰ τῆς τὰ πουλήσει. Δὲ μπόρεσε νὰ τὰ πουλήσει ὁ Γιάννης καὶ τὰ ξαναφόρτωσε γιὰ τὸ χωριὸ γιὰ νὰ

μὴ χάσει τ' ἀγῶγι του. Στὸ δρόμο ὅμως ἀπὸ τὸ βουνό, συνάντησε τὰ καλύβια τῶν Σαρακατσάνηδων καὶ τὰ πούλησε σ' αὐτοὺς ὅσο ὅσο. Σὰν γύρισε στὸ χωριὸ τὸν ρωτᾶει ἡ Κυρά Γιαννάκαινα:

— Μωρὲ Γιάννη, μούφερεις τίποτε ἀπὸ τὰ κεράσια;

— Κάνει νὰ μοῦ δώσεις κι' ἑκατὸ παράδες ἀκόμη γιὰ τὸ ἀγῶγι μου. Καὶ τῆς εἶπε τί ἔγινε.

Κι' ὅμως δὲν ἐγκατέλειπαν τὰ φρούτα οἱ ἄνθρωποι, τὰ περιποιούνταν γιὰ νὰ τρῶνε καὶ γιὰ μεράκι.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἡ ἐρήμωση κι' ἡ ἐγκατάληψη παραλύει τὴν ψυχὴ τ' ἀνθρώπου πού μένει στὸ χωριό. Συζητώντας μαζί τους νοιώθεις μιὰ ἀρρωστημένη νοοτροπία, σὰν νάναι ἔτοιμοι νὰ φύγουν ἀπ' τὸ χωριὸ ἢ ἀπὸ τὴ ζωὴ. Σ' ὅλα βρίσκουν δυσκολίες. Καμιὰ αἰσιοδοξία, δὲ γίνεται τίποτε ἀκούς παντοῦ. Καὶ τὴ νοοτροπία αὐτὴ τὴν καλλιέργησε καὶ ἡ «περίφημη» γεωπονικὴ, (ὅπως θέλεις πὲς τη,) ὑπηρεσία. Πρὶν κάμποσα χρόνια κάποιος γεωπόνος —δενδροκόμος πῆγε καὶ τοὺς συμβούλεψε νὰ φυτέψουν μηλιές. Ἐνας - ἑνὸς πο τὸν ἄκουσαν, τὸ πλήρωσαν ἀκριβὰ, γιατί ἡ μηλιά εἶναι δένδρο εὐαίσθητο, θέλει πολλὲς φροντίδες καὶ καταστράφηκαν ὅλες. Ὅμως ἡ καρυδιά προκόβει θαυμάσια, εἶναι καὶ αὐτοφυής. Γιατὶ οἱ σοφοὶ αὐτοὶ ἐγκέφαλοι δὲν τοὺς συμβούλεψαν νὰ φυτέψουν καρυδιές; Θὰ εἶχαν σήμερα ἕνα γενναῖο εἰσόδημα καὶ ἄκοπο. Τοὺς πέρασε ἀπὸ τὸ μυαλό τους;

Ἀκόμα στὸ χωριὸ μου ὑπάρχουν καστανιές αὐτοφυεῖς μὲ ἱκαστὰ ὄχι καλῆς ποιότητος. Δὲ θὰ μπορούσαν ν' ἀντικατασταθοῦν μὲ μαρωνιές; Γιατὶ δὲν ἔγινε καμιὰ τέτοια προσιπάθεια; Κι' ἀκόμα ὅλες οἱ λακιές εἶναι γεμάτες μὲ ἐκατομμύρια ἄγριες λεφτοκαριές. Δὲ θὰ μπορούσαν ν' ἀντικατασταθοῦν μὲ φουντουκιές; Ἐκανε καμιὰ τέτοια μελέτη ἡ γεωργικὴ μας ὑπηρεσία; Πού κατοικοεδρεύουν οἱ γεωπόνοι μας; Στὰ γραφεῖα στὰ Γιάννενα; Καὶ κατηγοροῦμε τοὺς χωριανούς μας!

Σ' ἐντυπωσιάζει ὅμως ἡ ἀρρωστημένη νοοτροπία τους. Λίγοι ἔμειναν στὰ χωριά κι' ὅμως βρίσκονται σὲ ὄχι φιλικὲς σχέσεις μεταξύ τους, κανένας τους δὲ σκέφτεται ὅτι ἂν ἰσκοντάψει καὶ πέσει, ποῖος θὰ τοῦ δώσει τὸ χέρι του νὰ σηκωθεί ἂν ὄχι ὁ γείτονας, ὁ συγχωρανὸς του; Τοὺς ρώτησα πολλὲς φορές, γιατί δὲ φυτεύουν καρυδιές, κερασιές, φουντουκιές καὶ μοῦ ἀπάντησαν ὅτι κι' αὐτὰ πού ὑπάρχουν τὰ τρῶνε οἱ θερβερίτες (σκίουροι), τώρα δὲ τελευταῖα κι' ἡ ἀρκουδα.

Ἀρνοῦμαι νὰ παραδεχθῶ ὅτι στὸ Ζαγόρι δὲ μποροῦν νὰ ζήσουν ἄνετα ἄνθρωποι. Ἄν πᾶμε μὲ τὸ μᾶς τὰ τρῶνε οἱ θερβερίτες κι' οἱ ἀρκουδὲς θὰ φτάσουμε νὰ μᾶς τρῶνε τὰ ποντίκια καὶ οἱ γουστερίτες. Ὅλα νομίζω μποροῦν νὰ καταπολεμηθοῦν, ἀρκεῖ νὰ ὑπάρχει θέληση καὶ ἀπόφαση, πάντα ὑπῆρχαν καὶ θερβερίτες κι' ἀγριογούρουνα κι' ἄσβοι, ἀλλὰ καὶ καρύδια εἶχαμν καὶ καλαμποχώρα.

Ὁ φίλος μου ὁ Γιάννης ὁ Ἐπαρχος, κτηνίατρος, ἦταν τότε πρόεδρος στὴν Ὑπηρεσία Ὑποανάπτυκτων καὶ τὸν ρώτησα: τί θὰ μπορούσε νὰ γίνῃ μὲ τὸ Ζαγόρι πού ἀργό-

• ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗΝ 14ῃ ΣΕΛ.

Κέντρον Ερευνών Ζαγορίου

ΤΟ ΑΝΟΙΧΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Το Κέντρο Ερευνών Ζαγορίου οργανώνει, για πέταρτη φορά, το Ανοικτό Σχολείο που θα γίνει στο χωριό Αρίστη στο Δυτικό Ζαγόρι.

Το Ζαγόρι είναι ένας τόπος ιδιόμορφος, καί ως προς τη φύση του (μορφολογία, χλωρίδα, πανίδα) και ως προς το ανθρωπινό στοιχείο και τις εκδηλώσεις τους (φυλετική σύνθεση του πληθυσμού, ιστορία, τέχνη, λαογραφία). Στις ιδιομορφίες του αυτές χρωστάει την άνθηση που γνώρισε κάποτε και το ποικίλο ενδιαφέρον, αισθητικό και επιστημονικό, που παρουσιάζει σήμερα. Εντούτοις τα 45 χωριά που το αποτελούν φυτοζωούν και ερημώνονται, και ο χώρος αλλοιώνεται από ασυλλόγιστες επεμβάσεις, από αδιαφορία, από κακώς εννοούμενη κερδοσκοπία, οι οποίες οφείλονται, κατά πολύ,

Ο Πολιτ. Σύλλογος Ασπραγγέλων έστειλε προς τα Κοιν. Συμβούλια όλων των Ζαγοροχωριών την παρακάτω πρόσκληση:

Κύριοι,

Ίσως γνωρίζετε από δημοσιεύματα στον τύπο πως οι εφετινές πολιτιστικές εκδηλώσεις του Συλλόγου μας με την επωνυμία «Ζαγοριακά '83» αρχίζουν με «Μνημοσύνη» της καταστροφής και του φονικού που προξένησαν οι ναζί στην περιοχή μας.

Καλούμε εσάς και τους χωριανούς σας, όσους έζησαν και υπόφεραν από τα γεγονότα, όσους ευλαβούνται τη μνήμη των 171 εκτελεσμένων συμπατριωτών μας και πουνούν ακόμα για τα 1652 καμένα σπίτια μας, να βρεθούν στους Ασπραγγέλους το πρωί της Κυριακής (ώρα 11) στις 7 Αυγούστου για να τιμήσουμε τα

σατανάχρονα της πικρής μας και μεγάλης εκείνης εποχής.

Φιλικά
Ο Πολιτ. Σύλλογος Ασπραγγέλων
● Από τις στήλες της εφημερίδας μας ο παραπάνω Σύλλογος παρακαλεί εκείνους που κατέχουν φωτογραφίες χωριών του Ζαγορίου προτού τα κάψουν οι Γερμανοί, να του τις δανείσουν. Οι φωτογραφίες θα εκτεθούν κατά την ώρα της «Μνημοσύνης» και θα διατηρηθούν αναρτημένες (7 με 15 Αυγούστου) στις αίθουσες που θα στεγάζεται η έκθεση που ανατίθεται την αρχιτεκτονική του Ζαγορίου. Ο Σύλλογος αναλαμβάνει την παραλαβή, καλή διατήρηση και την επιστροφή στους κατόχους τους. Τηλέφωνα στα Γιάννα: να με τα οποία οι κάτοχοι φωτογραφιών μπορούν να έρθουν σε συνεννόηση με το Σύλλογο: 25765 και 20825.

στην άγνοια.

Το Ανοικτό Σχολείο προσπαθεί να συμβάλλει στη δάσωση, στην ανάπτυξη και στην αξιοποίηση του Ζαγορίου καταπολεμώντας ακριβώς αυτή την άγνοια. Το Κ.Ε.Ζ. οργανώνει κάθε χρόνο, σε διαφορετικό κάθε φορά χωριό, μία εβδομάδα συναντήσεων και ανταλλαγών ανάμεσα σε ντόπιους και σε επισκέπτες, ανάμεσα σε ειδικούς και σε μη ειδικούς, ανάμεσα σε κρατικούς φορείς, σε συλλόγους και σε ιδιώτες. Παράλληλα, την εβδομάδα αυτή, οι άνθρωποι έχουν τη δυνατότητα να έρθουν σε άμεση επαφή με το χώρο. Μέσα από τις συναντήσεις αυτές και τις ανταλλαγές —τα «μιαθόματα»— που γίνονται σε ένα πνεύμα τελείως ελεύθερο και αντικαδημαϊκό, μπορούν να προκύψουν η γνώση της πραγματικότητας, η συνειδητοποίηση των προβλημάτων καθώς και οι ενδεδειγμένοι τρόποι για την αντιμετώπισή τους.

Φέτος το Ανοικτό Σχολείο θα πε-

ριλαμβάνει:

- ημέρες αφιερωμένες σε χωριά (Αρίστη, Βίκο, Πάπιγκο, Άγιο Μηνά, Μεσοβούνι).
- ημέρες αφιερωμένες στη χαράδρα του Βίκου και στον ποταμό Βοϊδομάτη.
- περιπάτους σε παλιά μονοπάτια, με οικολογικό προβληματισμό.
- ελεύθερες συζητήσεις για τοπικά προβλήματα (Δρυμός, Προγραμμα Ε.Ο.Τ.).
- περιβαλλοντικά παιχνίδια.
- καθημερινά μαθήματα για το θέατρο σκιών, παραστάσεις Καραγκόζη, έκθεση από φινιγούρες θεάτρου σκιών.
- παιδικό εργαστήρι θεάτρου σκιών.
- άλλες εκθέσεις (φωτογραφίας, αφίσας κλπ.).

ΖΑΓΟΡΙΑΚΑ '83

Από μικροατύχημα κατεστράφη το στέλεχος αποδείξεων των τυπικών Εισφορών με τους αριθμούς 2651 — 2700.

Έτσι, δέν έχουμε στοιχεία γνωστών μας που μάς έστειλαν την εισφορά τους το μήνα 'Απρίλιο. Προς το παρόν δημοσιεύουμε τα ονόματα 20 συνδρομητών μας που είχε ενημερωθεί η στήλη τους με τον αριθμό της αποδείξης.

Βαβέλης Γ. Χρήστος	2651
Βαλαούρας Ν. Λευνίδας	2652
Βεζύρη Χρ. Βασιλική	2678
Βριάνιαλη Β. Φρόσω	2679
Γάλεκη Κ. Βικτωρία	2666
Γκίτσας Άγησιλαος	2656
Δεληγιάννης Φωτ. Δημοσθ.	2677
Καραγιάννης Άλ. Ήλιος	2657
Κράλιος Άλ. Κων/νος	2664
Λαμπρίδης Εύ. Νεόφυτος	2681
Μουτσοπούλου Κ. Ξένη	2654
Οικονομίδης Μανθ. Μιχαήλ	2656
Παπανικολάου Δ. Δρόσος	2660
Πασχάλης Ν. Μιχαήλ	2655
Σακελλαρίου Ι. Ίουλιό	2664
Σβώλου Θ. Άσπασία	2674
Σοφισανοπούλου Άγγελική	2676
Στάρας Γρ. Κλέαρχος	2673
Τζιάσιος Τηλ. Χαράλαμπος	2658
Τσαπάρη - Στύλου Αλκήμη	2676

● Παρακαλούμε όσοι δέν αναφέρονται 'ή δέν αναγράφονταν στην Τακτική Τιμητική στήλη να μάς γράψουν 'ή να μάς το πούν προφορικά για να ενημερώσουμε τα βιβλία μας.

Η Διαχείριση

ΑΠΟΦΑΣΗ ΙΔΡΥΣΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΦΟΡΕΑ

Μετά από προβληματισμό για το μέλλον της ιδιαίτερης πατρίδας μας και πρόταση του Πολιτιστικού Συνδέσμου Ζαγορίου, συγκροτήθηκαν στα γραφεία που μέλη του Συνδέσμου, του Κέντρου Ερευνών Ζαγορίου και της Συντακτικής Επιτροπής της εφημερίδας μας για να εξετάσουν τις δυνατότητες ανάπτυξης του Ζαγορίου.

Ύστερα από άωρη συζήτηση αποφασίστηκε σύμφωνα η σύσταση φορέα με τη μορφή της Ανώνυμης Εταιρείας, στον οποίο θα μετασχηματιστούν η: Τοπική Αυτοδιοίκηση, οι συνεταιρισμοί, οι Ζαγορίσιες οργανώσεις και οι Ζαγορίσιοι (άτομα) οπουδήποτε κι αν βρίσκονται.

Ο φορέας θα αναλάβει την αξιοποίηση και εκμετάλλευση των

πλουτοπαραγωγικών πηγών, σε λαϊκή βάση, ώστε να βελτιωθεί η ζωή εκείνων, που ζουν μόνιμα στο Ζαγόρι και να δημιουργηθούν σύγχρονες συνθήκες εργασίας για τους νέους που εκπαιδεύονται.

Για την πραγματοποίηση του παραπάνω σκοπού αποφασίστηκε να αναλάβει το Κέντρο Ερευνών την πρωτοβουλία της συγκρότησης ομάδας εργασίας, που θα μελετήσει το όλο θέμα.

Η προσωρινή Επιτροπή καλεί κάθε Ζαγορίσιο να βοηθήσει στη σύσταση του φορέα και να συμμετάσχει ηθικά και οικονομικά στην προσπάθεια.

Λεπτομέρειες θα ανακοινωθούν στο επόμενο φύλλο της εφημερίδας μας.

'Η Ξενητεία και το δημοτικό τραγούδι

Β' Τελευταίο

Οι τραγικότερες στιγμές του ξενιτεμένου είναι οι της αρρώστιας και του θανάτου. Γι' αυτό ο λαϊκός ποιητής παρακαλάει:

Παρακαλώ ξενητεία και προσκυνώσε Πόλη
αυτών τον κό που σούστειλα καλά να τον φυλάξεις.
Νά μην του βώσεις άρρωστειά να μην βδει κ' αθένηα
ή άρρωστειά θέλει στρώματα θέλει προσκεφάλιαδες
θέλει μανούλας γόνατα θέλει πατρός άγκάλες
θέλει αδερφάδες γκαρδιακές να στρώνουν να ξεστρώνουν
θέλει νερό 'π'όν τόπο που και μ'ήλιο 'άπ' την μ'ηλιά του
'Ο ξένος όταν άρρωστα βλοι τονέ μισούνε
ό ξένος όταν χαίρεται βλοι τον άγαπούνε.

Αυτός ο τελευταίος στίχος δείχνει το πόσο ταλαιπωρείται ο ξένος χωρίς την άγάπη των συγγενών του και τη θαλπωρή της οικογενείας του.

Ξένο μου τό μακ'ήλι σου τί 'τ'χεις λερωμένο;
'Η ξενητεία τό λέρωσε και 'τ'χω λερωμένο
τό πλέγουν μιά τό πλέγουν 'δου τό πλέγουν ως τις πέντε
κι από τις πέντε κι έμπροστά στο 'θρόμο τό πετάζουν.

Ξένο για παρ'τά ρούχα σου, 'π'αρε και τά σκουτιά σου
και στείλε τα 'της μάννας σου στείλ'τα 'της γυναικός σου
τι 'θω νερό δέν βράσκειται σαπουνί δέν πουλούνε.

Ο ξενιτεμένος μπεζέρισε στα ξένα. Νοσταλγεί τον τόπο του.
Νά'χα νερό 'άπ' τον τόπο μου και μ'ήλιο 'άπ' τη μ'ηλιά μου
νά'χα και μισοκασάφυλλο 'άπ' την υπερβολιά μου.

Πι ζητάει τόσο μικρά 'ένθύμια 'άπ' την πατρίδα. Είναι όμως τόσο μακριά αυτή. Τά πάντα φθιρούνται δέν φτάνουν.

Ξενιτεμένο μου πουλί και παραπονεμένο
ή ξενητεία σέ χαίρεται κι 'έγ'ω 'χω τον καημό σου.
Τι να σου στείλω ξένο μου τι να σου προσδοίσω;
Μήλο 'άν σου στείλω σέπαισε κυδώνι μαφραγκιάζει.
Νά στείλω και τό δάχρυ μου σ' 'ένα χρυσό μαντήλι;
Τό δάχρυ μου είναι καρτερό και καίει τό μαντήλι.
Τι δάσανα 'της ξενητείας αναγκάζουν 'τον ξένο ν' αναθεματίσει την

μ'ηλιά που τον γέννησε.
Ποιός είδε 'τόν άμάραντο σέ τί γαρμένο φυτρώνει;
Φυτρώνει σ' άγριολεβάντα και στον γαρμένο τον τόπο
τον τρώνε 'άρκονδες και ψοφούν, τά λάφυρα κι άπεθαίνουν

τον τρώνε και τά πρόβατα κι αλχημογούν 'τ' 'άρνιά τους,
να τό 'χε φάει ή μ'άννα μου να μη 'χε κάνει 'έμένα
Τι θ' ήθελε και μ' 'έκανε σάν μ' 'έχει τί με θέλει;
'Εγ'ω στα ξένα περπατώ, στα ξένα παραβόρνω
κάνω τις ξένες 'αδελφές κάνω τις ξένες μάννες.

Εάν μεγάλη είναι ή θαρρυγκία της ξενητείας. Πόσο πικρό τό ψωμί!
Τι τό ψωμί της ξενητείας είναι πικρό φαρίμακι
'Όποιος δ' άκούει χαίρεται 'όποιος τό τρώει πεθαίνει.

Μας παραπάνω τά πουλιά να γίνονται άγγελιοφόροι της χαράς. Μά
πικράται και το θανάτου 'πως πιστεύει ή λαϊκή μούσα. Τό πικρό
κατά το θανάτου τό έφερε στο σπ'ίτι ο πρόεδρος του χωριού μαζί
με τους γερόντους. Σ' αυτόν έρχονταν ή είδηση πρώτα 'άπ' τά ξένα.

Η άναγλία γινόταν πρωί χαράματα. Μαύρα χαράματα. 'Επίσκεψη
τα χαράματα σήμαινε θάνατο. Ποιά σαβανώτρα θα βρεθεί να σαβανώ-
σει τον ξένο στην ξενητεία; Ποιοι συγγενείς θά τον κλάψουν;

Κι 'έγ'ω είδα με τά μάτια μου τον ξένο πώς τον θάψουν
Χωρίς λιβάνι και κερι χωρίς παπά και ψάλτη
'έγ'ω μανούλας κλάματα γυναικας μοιρολόγια
'αλλάργα 'πό τις 'εκαλησιές στις φτέρες στα χωράφια.

Ο ξένος μας στην ξενητεία δέν πρέπει να ποθαίνει
Πατί τό χ'ωμα ν' άκριό κι ή πλάκα του είναι ξένη.
Πατί και 'εξαναρτάει ή μ'άνα π'ά πουλιά για τό γιό της. Και κείνα

απαντούν.
Κι 'άν 'έως κι 'άν τον είδαμε, μαύρη όρφανή μανούλα
πυλέ να τον γνωρίσωμε; Γι'ά π'ες μας τά σημάδια;
'Εγ'ώ, ληρό 'χει τό κορμί 'ίσο σάν κυπαρίσσι

στο 'άλλο 'έχει τό κορμί 'ίσο σάν κυπαρίσσι
στο 'άλλο 'έχει τό κορμί 'ίσο σάν κυπαρίσσι
στο 'άλλο 'έχει τό κορμί 'ίσο σάν κυπαρίσσι

στο 'άλλο 'έχει τό κορμί 'ίσο σάν κυπαρίσσι
στο 'άλλο 'έχει τό κορμί 'ίσο σάν κυπαρίσσι
στο 'άλλο 'έχει τό κορμί 'ίσο σάν κυπαρίσσι

Γράφει: ή κ. ΥΒΟΝΝΗ ΣΑΚΚΑ

σάν δυο δουνά 'να οι πλάτες του σάν κάστρο ή κεφαλή του,
σάν νεραντζούλα φουντωτή φουντώνουν τά μαλλιά του
'Εβ'ες προφές τον είδαμε στον 'άμμο ξαπλωμένο
είχε τά φύκια πάπλωμα και τους 'αφρούς σαντόνι
τά χοχλιδάκια του γιαλού είχε για προσκεφάλι.
Τό θάνατο του ξενιτεμένου που τον άναγγέλουν τά πουλιά μ'ας 'τον πε-
ριγράφουν κι άλλοι στίχοι.

'Εβ'ες προφές τον είδαμε στον 'άμμο κλισμένο
μαύρα πουλιά 'τον 'ετρωγαν και άσπρα χελιδόνια
'Ο 'ύσιος ο νεκρός παρακαλεί 'τ' άγγισπούλια να 'του άφήσουν ένα μάτι
και τό 'δεξί του χέρι για να δει και να γράψει στη μάννα του.

Φάτε πουλάκια μ' φάτε με κάνετε και νισάφι
κι 'αφήστε μου τό μάτι μου και τό 'δεξί μου χέρι.
Κι ή μ'άνα την ίδια χάρη ζητάει 'άπ' τά πουλιά.

Παρακαλώ σας μπρέ πουλιά και σεις τά μαυροπούλια
μην γκρίζετε π'ά μάτια του και τό 'δεξί του χέρι,
να γράψει της μανούλας του τη μαύρη του τη μοίρα

'Η νοσταλγία ακολουθεί τον ξένο σάν ταξιδεμένο του. 'Αν τό σ'ωμα του
είναι στην ξενητεία ή ψυχή του είναι στην πατρίδα. Κι 'ερχεται ή ώρα
της επιστροφής.

Τώρα να φύγεις ξένο μου στον τόπο σου να 'έρθεις
σέ καρτερεί ή μανούλα σου κι ο 'δόλιος σου πατέρας
Και σ' άλλους στίχους:

Και μεις παιδιά τι κάνουμε 'έδω στον ξένο τόπο;
'Αίντε παιδιά να φύγουμε στο σπ'ίτι μας να π'άμε!
Κι επιστρέφει. 'Ο χρόνος 'έως έχει σκάψει βαθιά στη μορφή του 'ω-
στε και ή ίδια ή γυναίκα του να μην τον αναγνωρίσει. Και δέν είναι
υπερβολή αυτό 'άν σκεφθεί κανείς ότι στην 'Ηπειρο τά παλιά τά χρά-
νια προχαιμαία γνωριμία δέν 'υπήρχε και ότι ή συνείδηση του 'αυδρά-
γινου κρατούσε 'πως είπαμε κανά δυο χρόνια. Οι γυναίκες αυτές πε-
ρίμεναν καρτερικά χρόνια 'αλόκληρα τους 'αυδρες τους να γυρίσουν
'άπ' τά ξένα και σύμφωνα με τά αυστηρά ήθη της εποχής και το τό-
που 'έμειναν πιστές. Σ' έναν τέτοιο 'αναγνωρισμό αναφέρεται τό παρκα-
κάτω δημοτικό τραγούδι.

Μαλαματένιος άργαλειός κι 'ελεφαντένιο χιτένι,
κι 'ένα κορμί 'άγγελικό κάθεται και γυφάινει.
Πραγματευτής 'εδιάβαινε στο Μαύρο του καβάλλα.
Κοντοκορτάει τό μαύρο του και την 'εχαίρεται
Καλή σου μέρα, κόρη μου. Καλώς 'τόν ξέν' ο παύρος.
Κόρη για δέν παντρεύσαι, δέν παίρνεις καλλήματα;
Κάλλιο να σ'άσει ο Μαύρος σου, παρά τό λόγ' 'όπουπες!
'Αντά 'χω γ'ω στην ξενητεία και δέκα χρόνους λείπει
'ακόμα δυο τον καρτερώ, στους τρεις τον παντεύω,
και μες στους τρεις 'ά δέν 'έρθει τά μαύρα θά φορέσω.

Κόρη μ' 'απέθανε 'άντρα σου, 'έδω και πέντε χρόνους,
κι 'έγ'ω τό δάνεισα πανί, μου 'πε να μου τό δώσεις
'έγ'ω κερι τό δάνεισα μου 'πε να με πλερώσεις
'έγ'ω φιλι τό δάνεισα μου 'πε να μου τό δώσεις.

Πανί, καρί 'άν τό δάνεισες, 'έγ'ω θά σου τό δώσω,
και τό φιλι 'άν τό δάνεισες, αυτός να σου τό δώσει.

Κόρη 'έγ'ω 'έμ' ο 'άντρας σου, 'έγ'ω είμαι κι ο καλός σου.
'Αν είς' 'έσ' ο 'άντρας μου 'άν είς' 'έσ' ο 'έδωτος
π'ες τά σημάδια του σπ'ιτιού και τότες να πιστέψω

'Εχεις μ'ηλιά στην πόρτα σου, μ'ηλιά μεσ' στην αυλή σου,
'έχει και χρυσόκαγ'ηλο μεσά στην κ'αμαρή σου.

Αυτά τά 'ξαιρ' ή 'φαινεμένα, τά 'ξαιρ' ο κόσμος 'έλος.
Π'ες μου σημάδια του κορμιού και τότες να πιστέψω.

'Εχει 'έλια σ'ά στήθη σου κι 'έλια στην 'αμασάλη,
κι 'ανάμεσα σ'ά δυο 'β'ζιά σπειρι μαργαριτάρι.

'Εσ' 'έσ' 'ές' ο 'άντρας μου, 'έλα στην 'αγκαλιά μου.
Συνέχεια στη σελίδα 4

Στὸ μὲ ἀριθμὸ 58 (Γενάρης 1983) φύλλο τῆς ἐφημερίδας «Τὸ Ζαγόρι μᾶς» καὶ στὴ γ' στήλῃ τῆς δευτέρας σελίδας, πού ἀναφέρεται στὴ συνέντευξη τοῦ διευθυντῆ τῆς ἐφημερίδας μὲ τὸν Πρόεδρο τῆς Κοινότητας Καπεσόβου κ. Εὐρπ. Βουλόδημο, στὸν ἐπαρχιακὸ δρόμο, πού ὁδηγεῖ ἀπὸ τὰ Γιάννινα πρὸς τὸ Τσεπέλοβο — Λαΐστα κλπ. δόθηκε ἀπὸ τὸν κ. Βουλόδημο ὁ χαρακτηρισμὸς «αμαρτωλὸς». Πάνω στὸ σημεῖο αὐτὸ ὡς παρακολουθήσαμε τὸ διάλογο τῆς συνέντευξης αὐτῆς:

ΕΡ.: Γιατί εἰπατε ἀμαρτωλὸ δρόμο κ. Πρόεδρος;

ΑΠΑΝΤ.: Ἡ ὅλη χάραξη ὑπῆρξε ἀτυχής, γιατί περνάει μακριὰ ἀπὸ

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ

τὸ Κουκούλι καὶ οἱ κάτοικοι εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ βαδίζουν 500 μέτρα γὰ νὰ συναντήσουν τὸ λεωφορεῖο. Τὸ ἴδιο θὰ παθίναμε καὶ μεῖς. Καὶ ἐπὶ πλέον περνάει ἀπὸ ἀνήλια μέρη, ὥστε ὁ πάγος νὰ ἐμποδίζει τὴν κυκλοφορία καὶ νὰ γίνεται πρόξενος ἀτυχημάτων...

Σταματώντας κανένας ὡς ἐδῶ, παρατηρεῖ, πῶς ὁ κ. Βουλόδημος χαρακτηρίζει τὸ δρόμο αὐτὸ «αμαρτωλὸς» α) γιατί ἀδικεῖ τὸ Κουκούλι, πού τὸ ἀπομόνωσε καὶ β) γιατί εἶναι ἐπικίνδυνος κατὰ τὴ χειμερινή περίοδο ἀπὸ τὸν πάγο.

Σὰν Κουκουλιώτης εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ εὐχαριστήσω θερμότεστα καὶ μὲ πολλὴ συγκίνηση τὸν κ. Βουλόδημο γιὰ τὴ συμπόνια πού νοιώθει πρὸς τὸ Κουκούλι, πού τόσο τὸ ζήλωσε αὐτὸς ὁ δρόμος. Γιὰ κακὴ τύχη τέτοια συμπόνια πού νοιώθει πρὸς τὸ Κουκούλι, πού τόσο τὸ ζήλωσε αὐτὸς ὁ δρόμος. Γιὰ κακὴ τύχη τέτοια συμπόνια δὲν ἔχει διατυπωθεῖ ἀπὸ ἄλλους Ζαγορίσιους. Ἀντίθετα ὑπῆρξαν περιπτώσεις πού σημειώθηκε καὶ κάποια δόση χαιρέκακας γιὰ τὴν ἀδικία αὐτή.

Ἀλλὰ καὶ σὰν Ζαγορίσιος θεωρῶ ὑποχρέωσή μου νὰ διατυπώσω τὴν εὐγνωμοσύνη μου πρὸς τὸν κ. Βουλόδημο, γιατί βλέπει τὰ πράγματα μὲ τὸ φακὸ τῆς ὠμῆς ἀλήθειας καὶ ὄχι μὲ τὸ ἄχροιο τοπικιστικὸ πνεῦμα, πού πολλές φορές μᾶς διακρίνει ὁ λους ἡμᾶς τοὺς Ζαγορίσιους. Ὁ κ. Βουλόδημος χαρακτηρίζει θαρρετὰ καὶ ξάστερα τὴ χάραξη ἀτυχῆ, γιατί δημιούργησε ἐπικίνδυνες συνθήκες κατὰ τὴ χειμερινή περίοδο ἀπὸ τὴς παγωνιές. Τὴ δραματικὴ κατάσταση πάνω στὸ σημεῖο αὐτὸ ὁ ἐκλεκτὸς αὐτὸς Ζαγορίσιος τὴ ζεῖ καθημερινὰ καὶ θεωρεῖ ὑποχρέωσή του νὰ ἐπισημάνει τὸν κίνδυνο γιὰ ἀτυχήματα. Δὲν εἶδαμε κανέναν ἄλλον νὰ κάνει ἕνα τέτοιο πρόγραμμα, ἕνα τέτοιο πατριωτικὸ καθήκον.

Παρακαλῶ ὅμως νὰ ἐπιτραπῇ καὶ σὲ μένα, παίρνοντας ἄφορη ἀπὸ τὰ παραπάνω νὰ συμπληρώσω πῶς αὐτὸς ὁ δρόμος πρέπει νὰ χαρακτηριζεῖται «αμαρτωλὸς» καὶ γὰ ἄλλους τέσσαρας ἀκόμα λόγους. Καὶ εἶναι αὐτοὶ κατὰ τὴ γνώμη μου οἱ παρακάτω:

Α) Μὲ τὴν ἀτυχῆ χάραξη, πού ἀπομονώθηκε τὸ Κουκούλι, προκλή-

Γύρω ΑΠΟ ΤΟΝ «ΑΜΑΡΤΩΛΟ» ΤΟ ΔΡΟΜΟ

ἔθηκε μεγάλη καὶ σημαντικὴ ζημιὰ ἀπὸ τουριστικὴ ἀποψη στὸ Κεντρικὸ Ζαγόρι. Τὸ Κουκούλι κατὰ γενικὴ ἀναγνώριση καὶ ὁμολογία ἀποτελεῖ ἕνα ἀξιοζήλευτο οἰκισμὸ στὴν περιοχή τοῦ Κεντρικοῦ Ζαγορίου. Εἶναι τὸ πρῶτο χωριὸ πού συναντᾷ κανένας μπροστὰ του ἀπὸ τὰ Γιάννινα πρὸς τὸ Καπέσοβο — Τσεπέλοβο — Σκαμνέλι κλπ. Δημιουργεῖ τὴν πρῶτη καλὴ ἐντύπωση γιὰ τὰ χωριά τοῦ Κεντρικοῦ καὶ Βορειοανατολικοῦ Ζαγορίου, σὰν οἰκισμὸς μὲ ἀρκετὲς φυσικὲς καλλονές καὶ μὲ ἀρχιτεκτονικὴ διάρθρωση ὅχι ἐκκαταφρόνητη. Εἴτε τὸ θέλουμε, εἴτε δὲν τὸ θέλουμε, ἐντυπωσιάζουν τὸν ἐπισκέπτη τοῦ Ζαγορίου τὰ ἀξιοθαύμαστα δείγματα τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τοῦ Κουκουλιού, ὅπως εἶναι οἱ παραδοσιακὲς βρύσες, ἡ μεγαλόπρεπη Κεντρικὴ ἐκκλησίᾳ του, καθὼς καὶ τὰ πολλὰ παραδοσιακὰ σπίτια. Μὲ τὸ νὰ περνᾷ ὁ δρόμος, ὑπέρα ἀπὸ τὴν ἀτυχῆ χάραξη, μακριὰ ἀπὸ τὴν τόσο ὁμορφὴ καὶ ζηλευτὴ κατάσταση αὐτοῦ τοῦ χωριοῦ, ἔχει κυριολεκτικὰ ἕνα λαμπρὸ παραθυράκι γιὰ τὴν τουριστικὴ προβολὴ τοῦ τόπου μᾶς. Ὅποιοι θέλει νὰ διαπιστώσει αὐτὴ τὴν ἀλήθεια, ὡς ἐπιχειρήσει νὰ ἀκολουθήσει τὴν πορεία τοῦ παλιοῦ δρόμου πρὸς τὸ Κουκούλι, πού περνοῦσε μπροστὰ ἀπὸ αὐτὸ, καθὼς καὶ τὸν καινούριο δρόμο τῆς ἀτυχῆς χάραξης, πού δὲ φαίνεται ἀπὸ πουθενὰ τὸ Κουκούλι.

Β) Μὲ τὴν ἀτυχῆ χάραξη, πάνω στὴν ὁποία ἔγινε ὁ κανονισμός (ἀμαρτωλὸς) δρόμος, μποροῦν γιὰ πάντα στὴ λησμονία ἕνα τμήμα ἀπὸ 5 χιλιόμετρα περίπου τοῦ παλιοῦ δρόμου, πού ἐπαῖξε σημαντικὸ ρόλο στὰ 1940 γιὰ νὰ συντελεστεῖ τὸ θαῦμα τῆς ἐποποΐας τῆς Πίνδου. Ἀν δὲν ἦταν τότε ἡ χάραξη τοῦ παλιοῦ αὐτοῦ δρόμου, κὶ ἂν δὲν τὸν ἐπισκευάζαν τότε τὰ γυναικοπέδα ἀπὸ τὸ Κουκούλι καὶ τὸ Καπέσοβο, κατὰ μοιραῖο τρόπο δὲν θὰ εἶχαν τὸ τόσο εὐεργετικὸ ἀποτέλεσμα στὸ Βρυσοχώρι: γύρω ἀπὸ τὴ μεγάλη τότε ἐθνικὴ ὑπόθεση. Ἐθνικὴ εὐγνωμοσύνη, νομίζω, μᾶς ὑποχρεώνει νὰ θυμόμαστε πάντα πῶς ὁ ρόλος, τόσο τοῦ ξύλινου γεφυροῦ κάτω ἀπὸ τὸ Κουκούλι στὴ χαράδρα τοῦ Βίκου, κοντὰ στὸ ἱστορικὸ γεφύρι: Κόκκορου, ὅσο καὶ τοῦ δρόμου αὐτοῦ τῶν 5 περίπου χιλιομέτρων, ἔδωκαν τὸ ποθετὸ ἀποτέλεσμα στὴς κρίσιμες τότε ἐθνικὲς στιγμὲς.

Γ) Ἀτυχὴ πρέπει νὰ χαρακτηρίζεται ἡ χάραξη καὶ γιὰ ἕναν ἄλλο ἀκόμα πολὺ σοβαρὸ λόγο. Μὲ τὴ χάραξη αὐτὴ καὶ ὅλοι τοῦ «αμαρτωλοῦ» δρόμου, τὸ Κουκούλι ἐπαθε σωστὴ πανωλερίᾳ καὶ ἀπὸ ἀποψη καταστροφῆς τοῦ περιβάλλοντος. Γιὰ τὴ διάνοξη 5—6 χιλιόμετρων δρόμου ἀνασκάφτηκε ἡ περιοχή τοῦ Κουκουλιού κατὰ τὸν πρῶτο βᾶναυσό τρόπο. Ξεθεμελιώθηκε κυριολεκτικὰ ἡ ὑπόσταση τῆς περιοχῆς τοῦ χωριοῦ. Κι ὑπέρα θέλουμε νὰ μολοῦμε γὰ... προστασία τοῦ περι-

βάλλοντος. Μὲ τὴν «ατυχῆ» χάραξη δρόμου δὲν μπορεῖ νὰ φανταστεῖται καὶ τὸ ἀνοήμιμα τοῦ «αμαρτωλοῦ» κανένας πόσο μεγάλη ζημιὰ ἔγινε στὸ περιβάλλον τοῦ Ζαγορίου τοῦ πού. Δὲν εἶναι δυνατό νὰ περιγραφεῖ πόσο χρήσιμα Ζαγορίσιοι χῶμα στάλθηκε στὴ θάλασσα, ἐνῶ μπορούσε νὰ μὴ γίνε: αὐτὸ τὸ μεγάλο κακὸ. Καὶ Δ) Ἐνα πάλι: πολὺ μεγάλο καὶ ἀνεπανόρθωτο κακὸ γὰ τὸ Κουκούλι, πού προξένησε ὁ «αμαρτωλὸς» αὐτὸς δρόμος εἶναι ἡ ζημιὰ πού ἐγι-

νέ στὴς οἰκοδομὲς τοῦ χωριοῦ. Ἀπὸ τὰ βαρὰ ἐκρηκτικὰ ὑλικά πού μεταχειρίζονταν κατὰ τὴ διάνοιξη τοῦ δρόμου καὶ τὴς ἀχαρκτηρίστες δονήσεις ἀπ' αὐτὲς κλονίστηκαν ὅλες οἱ οἰκοδομὲς τοῦ χωριοῦ σὲ ἀφανταστο σημεῖο. Ἀπὸ μερικά σπίτια ἐσπασαν τζάμια καὶ γκρεμίστηκαν ἐσωτερικὰ ἀσβεστώματα κατὰ τὸ χρόνο τῆς διάνοιξης τοῦ δρόμου. Ἀπὸ ὅλα δὲ τὰ σπίτια ἀνοίξαν ρωγμὲς στοὺς τοίχους πού τὴς βλέπει κανένας καὶ σήμερα, γιατί εἶναι: ἀδύνατο νὰ ἐπισκευαστοῦν. Στὴν παράκληση τῶν κατοίκων τοῦ χωριοῦ γὰ νὰ μὴ χρησιμοποιοῦν τόσο βαριὰ «φορητέλλα» ἐκλευστήκαν μὲ τὸ χειρότερο τρόπο. Μᾶς εἶπαν, ὅτι μονάχα τὰ σπίτια, πού δὲν εἶναι: καλὰ φασιμένα θὰ πέσουν, ὅσα εἶναι στερεὰ φασιμένα δὲν ἔχουν ἀνάγκη κα' ἂς ρυτίσουν καὶ λυγίσουν οἱ τοῖχοι τους. Ὅποιοι θέλει ἂς ἔρθει στὸ χωριὸ νὰ διαπιστώσει τὸ μέγεθος τοῦ κακοῦ.

Κατὰ πολλαπλὸ λόγον τρόπο πρέπει αὐτὸς ὁ δρόμος νὰ χαρακτηρίζεται «αμαρτωλὸς». Ἰδιαίτερα αὐτὸς γὰ τὸ Κουκούλι: ὑπῆρξε κυριολεκτικὰ ἡ καταστροφὴ τοῦ, ἡ χαριστική βολὴ γιὰ τὸ γρήγορο θάνατό του. Τὸ σκεφτήκαμε ποτὲ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα στὰ σοβαρὰ ἡμεῖς οἱ Κουκουλιώτες πρῶτα καὶ σὰν συνέχεια καὶ ὅλοι οἱ Ζαγορίσιοι; Ασφαλῆστα καὶ ἀδίστακτα μπορεῖ κανένας νὰ πει: Ὁ ΧΑΙ!

Ἀς μοῦ ἐπιτραπῇ νὰ μὴν ἀπασχολῶμαι περισσότερο τὸν πολῦτιμο χῶρο τῆς ἐφημερίδας μᾶς γιὰ τὴ ζήτημα αὐτὸ, γιατί τὸ κακὸ πᾶ ἐγινε καὶ οὔτε ὀφείλει νὰ συζητοῦμε ποῖος εἶναι αἰτία τῶν παραπάνω κακῶν. Γιὰ νὰ ἐπανορθωθεῖ ὁλοκληρωτικὰ τὸ κακὸ εἶναι: ἀδύνατο. Μερικὲς

μόνο βελτιώσεις μποροῦν νὰ ἐπιτευχθοῦν. Μὲ μεγάλη ἱκανοποίησή μᾶς εἶδαμε, ὅτι ἀπὸ τὴς Τεχνικῆς Υπηρεσίης τῆς Νομαρχίας μᾶς ἔγιναν τελευταῖα μερικὰ τεχνικὰ ἔργα στὸν παλιὸ τὸν ἱστορικὸ, τὸν ἀναμάρτητο δρόμο καὶ σχετικὴ συντήρησή του, ὥστε κατὰ τὴ χειμερινή περίοδο νὰ δεικνύει: τὰ αὐτοκίνητα κατὰ τὴς παγωνιές νὰ διαφεύγουν τὴς ἐπικίνδυνος ἀπὸ τὸν πάγο παγίδες. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ γίνεται κάπως πιο εὐκόλῃ ἡ πρόσβαση καὶ πρὸς τὸ Κουκούλι. Ἀς μοῦ ἐπιτραπῇ νὰ διατυπώσω τὴς εὐγνώμονες εὐχαριστίες γιὰ τὴν εὐεργετικὴ αὐτὴ κρατικὴ ἐνέργεια. Δὲν μπορῶ νὰ μὴ διατυπώσω τὴν παράκληση καὶ τὴν εὐχή, ὥστε νὰ παρθεῖ κάποια μέριμνα γὰ νὰ λησσοῦν: ἡ ἀπομόνωση τοῦ Κουκουλιού, στὴν ὁποία τὸ κατὰ κασὲ ὁ «αμαρτωλὸς» δρόμος, μὲ τὸ νὰ περνοῦν ἀπὸ τὸ Κουκούλι: ὅλε τὰ λεωφορεῖα πού ἐκτελοῦν τὴ συν-κοινωνία Γιάννινα - Σκαμνέλι καὶ τὴ πρῶτὴ καὶ τὸ ἀπόγευμα καὶ μάλιστα κατὰ τὴ θερινή περίοδο πού πυκνώνει ἡ ἐπισκεψὴ ξένων τουριστῶν καὶ τῶν ἰδίων τῶν χωριανῶν μᾶς. Εἶναι μεγάλη διευκόλυνση αὐτὸ τὸ πρόγραμμα γιὰ τὸ ἀποφεύγετα: τὸ ἀνέβασμα τῶν κατοίκων ἀπὸ τὸ δημόσιο δρόμο τὸ πρῶτὸ καὶ τὸ κατῆσθαι τοῦ τῆς ἐσπερινῆς ὥρας στὸ δημόσιο δρόμο ἀπὸ τὸ χωριὸ μᾶς. Ἐλπίζω πῶς μπορεῖ νὰ δεχτεῖ ἡ σχετικὴ καταπόνηση ἀπὸ τοὺς ἀρμόδιους.

ΖΑΓΟΡΙΣΙΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ

Κατὰ τὴν τριήμερον 24 — 26 Μαΐου, ἐπραγματοποιήθη εἰς τὸ Ξενοδοχεῖον HILTON AΘΗΝΩΝ τὸ ἐπιστημονικὸν συνέδριον τῆς MELECON.

Ἡ MELECON εἶναι τμήμα τοῦ INSTITUTION E. E. E. E. τὸ συνέδριον παρουσίασαν μελέτας περίπου 500 ἐπιστημονες ἀπὸ τὰ πλέον φημισμένα Πανεπιστήμια τοῦ κόσμου, με θέματα τεχνολογικῶν ἐφαρμογῶν των ηλεκτρονικῶν εἰς τὰς Επικοινωνίας, τὴν Βιομηχανίαν, τὴν ἱατρικὴν κλπ.

Ἐνας ἀπὸ τοὺς συνέδρους μελετήτας τῆς ομάδας τοῦ Καναδᾶ ἦταν καὶ ὁ κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΗΤΣΙΑΔΗΣ, υἱὸς τοῦ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΗΤΣΙΑΔΗ, συνταξιούχου Τεχνικοῦ Αἰεμιωτικοῦ καὶ πρώην Τεχνικοῦ Διευθυντοῦ τῆς YE NEA (εντ. ΕΥΡ 2) ἐκ ΠΑΠΙΚΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ.

Ὁ κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΗΤΣΙΑΔΗΣ μετὰ τὴν ἀποφοίτησίν του ἀπὸ τὸ Ε. Μ. ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΝ ὡς ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΟΣ — ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ, συνεχίζει τὰς μεταπτυχιακὰς σπουδὰς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ TORONTO, δια τὸ Διδακτορικόν. Εἰς τὸ Συνέδριον παρουσίασε τὴν μελέτην DELIGN OF TOMOGRAPHIC FILMS δια διαγνομωτικῶν σκοποῦ. Κατὰ τὴν ομιλίαν του χρησιμοποίησε σлайд διαφανῶν (SLIDS) ὅπου παρουσιάζεται διαδοχικὰ ἡ ἐπεξεργασία πρὸς εἰκόνας τῶν ακτινογραφιῶν μὲ φιλτρα ἐλεγχόμενα ἀπὸ κομπιούτερ.

Ἡ ομιλία καὶ ἡ ἐν γένει παρουσίασις ἦταν ἀρτια καὶ κατανοητὴ καὶ ἐχειροκροτήθη ἀπὸ τοὺς συνέδρους.

Αὐτὸς φορὲς τοῦλάχιστο τὸ χρόνο ἀνηφορίζω στὰ ριζὰ τοῦ βουνοῦ μᾶς. Πέτρα - Κρανά - Μεγακλήμπος - Ἀμάραντος - Ἀγία Παρασκευή. Παλιότερα σχεδὸν καθημερινὰ τὴς γλυκὲς φθινοπωρινῆς μέρες κυνηγοῦσα ἐκεῖ.

Τώρα περιορίζω τὴν ἐπισκεψή μου στοὺς τόπους αὐτοὺς τοὺς ἐνεμεμένους μὰ φορὰ τέλη Ἰουλίου γιὰ νὰ μαζέψω κάνα δυὸ χεριῆς πᾶσι τοῦ βουνοῦ καὶ τὸ Σεπτέμβριο γιὰ τὰ καρύδια. Αὐτὰ ὅμως τὰ δυὸ ἀνηφορίσματα κάνουν πάντα τὰ μάτια μου νὰ θρῆνουν καὶ τὴν καρδιά μου ν' ἀναγαλιάζει: σὰν τὰ πόδια μου πατᾶνε κατὰ μισογρεμισμένους ξηρότοιχους καὶ λιθοσωρούς!

Εἶναι ταπεινότητες ἀπὸ τὴς στρουγγῆς τὴς παλιῆς πού κοίτονται ἐκεῖ ζωντανοὶ νεκροὶ παλιῶν μεγαλείων τῆς ζωῆς τοῦ χωριοῦ μᾶς! Χρόνα καὶ χρόνα τὰ δέρνουν παγισκαίρια καὶ οἱ παγωνιές, τὰ φύγουν τὰ καλοκαιρινὰ λιπύρια, τὰ μυρώνουν ταυοξέλινα ἀγριοβούλβια, τὰ τραγουδοῦν οἱ πέδικες σὰν κατεβαίνουν κοπαδιστὲς τῆς βουνολαγνῆς γιὰ νὰ ψαμπίσουν τοῦ Μᾶη ταχυτρυφύλλο! Κι αὐτὰ μένουν ἐκεῖ, γιὰ νὰ μᾶς ταξιδεύουν στὰ παλιὰ καὶ νὰ γεμίζουν τὴς καρδιῆς μᾶς μὲ τὴς μορφὲς ἀγαπημένων προσώπων πού πέρασαν, κα-

Τὸ γαλατοζύγι

Τάκη Σακελλαρίου

παδιῶν πού ἀπλώνονταν στὰ πλάγια, κουδουνιῶν πού ἀχολογοῦσαν ἀγριοβούλβια, σκυλιῶν πού γαυγίζαν, τσοπάνηδων πού τραγουδοῦσαν ἀνηφορίζοντας μὲ τὴς κλίτσες κρεμασμένες στὴς πλάτες τους!

Ὁ παλιὸς Ζαγορίσιος πολιτισμὸς κοντὰ στὰ πλάγια τοῦ θαυμαστὰ ἐπιτελλήματος εἶχε πιάσει καὶ τὸ συνεταιριστικὸ πνεῦμα, χωρὶς νὰ τὸ διδάξουν καὶ τὸ ἀναλύσουν οἱ εἰδικοί.

Τὰ γιδωπρόβατα καὶ τὰ γελᾶδια, πού εἶχε ἡ κάθε οἰκογένεια ὡς ἀντάμνημα ὅλοι: μαζὶ καὶ ἔκαναν τὰ κοπάδια πού τ' ἀναλάβαιναν κάθε ἔξωμνο ἕνας ἢ δυὸ τσοπάνηδες — ἀνάλογα μὲ τὸν ἀριθμὸ τῶν ζώων καὶ τὰ βασίσαν στὴς κοινωνικὲς ἀστάσεις καὶ στὰ ἰδιωτικὰ λεωδῶδια, βασιστήματα καὶ χερσυχώματα.

Τὸ πρῶτ' ἦν ἀσύρριχτα τοῦ τσοπάνη οἱ νοικοκυρὲς ἢ ἐμεῖς τὰ παλαιὰ ὀδηγοῦσαμε τὰ ζῶα στὸν καθορισμένο τόπο τῆς συναξῆς, τὰ παραλάβαινε ὁ τσοπάνος μὲ τὰ μαντρόσκυλα, πού τὸν ἀκολουθοῦσαν, τὰ βασίσαν ὅλη μέρα καὶ τὸ βράδυ, σὰν γύριζε τὸ κοπάδι, πήγαινε ζῶο στὸ κελάρη του. Ὅσοι ἦταν μαθημένα ἦν τὰ ζῶα.

Τὸ χωριὸ μᾶς εἶχε δυὸ κοπάδια — ἕνα σὲ κάθε μαχαλά — ἕνα κοπάδι γελᾶδιων καὶ δυὸ κοπάδια ἰδιωτικὰ ἕνα τοῦ Μοναστηριοῦ καὶ ἕνα τοῦ Κώστα Γκόβλα — αὐτὸ ὅλο πρόβατα.

Σὰν ἔπαινε ὁ Μᾶης τὰ κοπάδια θάδηναιαν στὴς στρουγγῆς γιὰ ἐξολοκαίριασμα καὶ θὰ γύριζαν πάλι στὰ σπίτια τῶν νοικοκυραίων μπροστὰ ἀπ' τ' Ἀηγιμήτη τὴ γιορτῇ.

Σὲ κάθε κοπάδι κομάνταρε ἕνας - δυὸ ἀρχηγοί. Ρόγιαζαν τοὺς τσοπάνηδες ἀπ' Ἀηγιμήτη σ' Ἀηγιμήτη, ἔρχιναν τὸ δεφετὲ τῆς ρόγιας ψυμὴ καὶ δραχμὲς ὄντας ὑποχρεωμένοι ὁ κάθε ἰδιωτὴς νὰ συνοδεύει τὸ ψυμὴ μὲ τ' ἀνάλογο προσφάγι καὶ ἔλυναν ὅτι ἄλλο σχετικὸ πρόβλημα προέκυπτε ἀπ' τὴ ζωὴ τοῦ κοπαδιοῦ.

Οἱ πρώτες στρουγγῆς — ἐφτά μαζὶ — λειτουργοῦσαν στὸ ριζὸ ἀπὸ τὴν πέτρα ὡς τὴν Ἀγία Παρασκευή. Τὴν τελευταία Κυριακὴ πρὶν ὅταν τὰ κοπάδια ὅλοι μαζὶ οἱ συνεταῖροι πήγαιναν νὰ ἐτοιμάσουν τὴν στρουγγῆ: Νὰ φτιάξουν τοὺς χαλασμένους ξηρότοιχους τοῦ μαντροῦ, ν' ἀλλάξουν κανα σπασμένο ἢ σάπιο ξύλο τῆς στέγης, νὰ στεγνάζουν τὴν στρουγγῆ μὲ νέο βρίζαχυρο — πσίγκοι τότε δὲν ἦταν — νὰ διορθώσουν τὸ σκυλοκάλυθο, νὰ τοποθετήσουν τὰ καρδάρια καὶ τὰ μολάρια γιὰ τὸ γάλα, νὰ στελῶσουν τὸν κρεμαντάλα. Κρεμαντάλας

ἦταν ἕνα πολὺλαθο καρμὶ ἀπὸ δέντρο — καλύτερα ἦταν τὰ σκληθρα — πού τὸ στηρίζαν καὶ δά σ' ἕνα πλάτωμα, γιὰ νὰ κρεμάνε τὰ καρδάρια, τὴς κάπες, τὰ σκεπάσματα, τὰ σακκούλια καὶ ὅτι ἄλλο σύνεργο τοῦ ὑπαθρίου νοικοκυριοῦ καὶ τὴς τσαντίλας γιὰ νὰ στραγγίξει τὸ τυρόγαλο καὶ νὰ μένει τὸ χλωροτύρι.

Ὅλα τούτα γίνονταν στὴν ἐντέλεια ἀπὸ ὅλη τὴ συντροφία τῶν νοικοκυραίων μ' ἀδελφικὴ ἀγάπη καὶ κατανόηση, μὲ χαρὰ καὶ τραγούδια καὶ χωρατὰ σὰ ἰσὲ πανηγύρι, σὰ σὲ γιορτῇ ποιμενικὴ στοῦ βουνοῦ τὴ δροσιὰ τὴ μοσχαμυρισμένη.

Τὴν ἄλλη Κυριακὴ θὰ γίνονταν τὸ πρῶτο γαλατοζύγι. Τὸ κοπάδι ἔδωκεν τὸ μισοδόμαδο, γιὰ νὰ συνηθίσουν τὰ ζῶα στὴ ζωὴ τῆς στρουγγῆς. Γίνονταν δυὸ κοπάδια, τὰ γαλάρια, πού ἔπαιναν γιὰ ἀρμεγμὰ στὸ μαντρί, καὶ τὰ στεῖρα πού πήγαιναν σὲ ἔξωρο στάλο ἢ στὴ δασκὴ ἀνάλογα μὲ τὴν ὥρα τοῦ ἀρμεγματος. Τὸ μαντρί εἶχε δυὸ πόρτες. Μία πλατιά γιὰ νὰ μπαίνουν τὰ ζῶα κοπαδιστὰ καὶ μία στὸν τοῖχο τῆς στρουγγῆς στενὴ ὅσο νὰ περνᾷ ἕνα ἕνα πού τ' ἄρμεγαν οἱ δυὸ τσοπάνηδες — καθισμένοι: στὰ δυὸ στρουγγολύθια — στὰ καρδάρια πού τὰ τοποθετοῦσαν ἀπὸ ἕνα στανουγμένο τους πόδια. Σὰν γέμίζαν τὰ καρδάρια ἔλυναν τὸ γάλα στραγγίζοντάς το στὰ ταλάρια καὶ τὸ ἔπαιναν τυρί.

Ἡ ἐτοιμασία γιὰ τὸ γαλατοζύγι γίνονταν ἀπὸ τὸ Σάββατο. Οἱ νοικοκυρὲς ἐτοίμαζαν γιορταστικὸ φαγητὸ ξεχωριστὰ φροντισμένο καὶ πλουσιότερο ἀπὸ τὴς ἄλλες μέρες. Γέμίζαν τὴν κόφα κρεσὶ, τυλίγαν τὸ φρεσκοζυμωμένο ψυμὴ σὲ καθαρὸ τραπεζομάντιλο καὶ ἐτοίμαζαν τὰ ρούχα τὰ γιορτινὰ. Ἰδιαίτερη προσοχὴ ἔστ' ἐντύμνο ἔδιναν οἱ κοπέλες μὲ τὰ μαντήλια τὰ δόξαπτρα στολισμένα μὲ πούλιες καὶ χάντρες στὸ περίγυρό τους, μὲ τὰ τσαρούχια κόκκινα καὶ κεντητὰ μὲ πλούσιες φούντες ὀχρίμαυρες, μὲ τὴς ποδιές καὶ τὴς φοστές τὴς κεντητές! Ὅλα τούτα ἔστ' ἐντύμνο τοὺς σφιχτοδεμένα στόματα, στὰ ροδόσπρα πρόσωπα τους μὲ τὰ λαμπερὰ καὶ σπιθὰτα μάτια τους, μὲ τὸν κρυσταλλένιο πούς λαμπρὸ καὶ τάλλα τους τὰ κάλλη τὰ μεθυστικὰ, τὴς ἔδωκαν νεράδες καὶ ἀναιρέμενες, πού ἔκαναν τὴς καρδιῆς τῶν παλληκαριῶν νὰ χτυποῦν ἐρωτικά.

Ἐμεῖς τὰ παιδιά μαζεῦμα ἀγριοβούλβια τοῦ Μαγιοῦ, κάναμε τὸ λαυλοῦδνιο σταυρὸ καὶ τάλλα ἀγθένια μυκηλαπιδία καὶ τὸ πρῶτ' ἦν Κυριακὴ προπορεύμας γιὰ νὰ στολίσουμε τὴν στρουγγῆ μὲ τὰ καλά τῆς γιὰ τὴν ἡμερομηνία τούτῃ μέρα! Πῶς μᾶς ἀνηφορίζαν παρὲς — παρὲς οἱ χωριανοὶ χαρούμενοι, καλωσσύνατοι, τραγουδοῦντες καὶ ἀσπασμένοι εὐγενεῖς, ἐνῶ τὸ κοπάδι σκυρφάλωνε ἀπὸ τὰ κρεμάσματα, τὴς ρεματιῆς τὴς κακκούλας, τὴς ὀλοπράσινης λοφολαγνῆς καὶ τὴς ἰνθόσπρας ἀπλωσῆς ὀλοπράσινης τὸν ἀμάραντο καὶ ἄλλα τρυφερά χορταρικά καὶ τρυφεροδῶσταρα. Κουδουνίσματα βραχνὰ, λιγερά, θαλάλα ἀπὸ ἀπὸ μπροῦτσο καὶ χάλκωμα — κυπρία καὶ κουδούνια — ἀνταμνίζονταν μὲ τὴν σκυλιῶν τὰ χαρῶν γαυγίσματα, μὲ τὴν τσοπάνηδων τὰ τραγούδια τὰ γλυκόλαλα καὶ συνεταιρισμένα ἀπλώνονταν περίγυρα σὰ νὰ ἦθελαν νὰ πουν πόσο γλυκὰ εἶν' ἡ ζωὴ!

Στὸ πλάτωμα τῆς στρουγγῆς ἀπ' ἔξω ἔπαινε θεστὴ ἡ κάθε νοικοκυρὰ καὶ παπαδοῦσε τὴς φρεσκοκασιτερωμένες κατσάρδες ἔπαινε ὀφθαλμοῦ τὰ δάκτ' ἡς γιδωπρόβατα γιὰ νὰ γίνε τὸ γαλατοζύγι. Θὰ ζυγίζονταν δηλαδὴ τὸ γάλα καθενὸς καὶ ὅσοι λίτρες ἔπαινε — πρὸς λίτρες μὴ δὴ — τόσα καρδάρια γάλα θάπαινε στὴν ἀράδα τοῦ χωριοῦ 10 ὡς 12 ὀκάδες τὸ καθένα. Ἄμα τελείωνε ἡ πρώτη σειρά ἀκολουθοῦσε δεύτερη, τρίτη καὶ καμιά φορὰ τέταρτη ἀνάλογα μὲ τὴν δροσιὰ τοῦ καλοκαιριοῦ, τὴ διατήρησι πλούσιας βοσκῆς καὶ τὴν ἐνέργεια τῶν ζώων.

Οἱ τσοπάνηδες φρεσκοπλυμένοι καὶ κίττοι μὲ τὰ καλά τους ρούχα ἔκαναν τὸ σταυρὸ τους — τὸ ἴδιο κάναμε ὅλοι μᾶς —

Ἐλῆγαν τὴς εὐχὲς τους καὶ καθόνταν στὰ στρουγγολύθια. Καλωσσύνατος καὶ πάντα χωρατὰ τῆς ὁ Γιαννάκης ὁ Καραδῶδας ἀρχηγὸς συνέχεια στὴ σελίδα 15

... καὶ ἐγκαύματα.

Η ΕΥΡΩΠΗ ΚΙ ΕΜΕΙΣ

ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΘΕΜΑΤΑ

Οι γυναίκες των επαρχιών: προσδοκίες και ελπίδες...

Τα προβλήματα των γυναικών που ζουν στις αγροτικές ή τις βιομηχανικές περιοχές που πληττονται από την ύφεση, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη για το σχεδιασμό ολόκληρης της πολιτικής για την περιφερειακή ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. «Τα προβλήματα που αντιμετωπίζει γενικά η γυναίκα αυξάνονται από τη στιγμή που περνάει στον αγροτικό κόσμο, όπου συνήθως να κυριαρχούν οι παραδοσιακές αξίες και αντιλήψεις». Αυτά διαβάζουμε στην έκθεση για την κατάσταση των γυναικών που έχει την υπογραφή της δ. SILE DA VALERA, μέλους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Αν και η εκπαίδευση των γυναικών εξακολουθεί να υστερεί έναντι αυτής των ανδρών, σημειώνει η δ. DE VALERA, οι γυναίκες σήμερα διαθέτουμε περισσότερες γνώσεις απ' ό,τι στο παρελθόν. Αυτό θα πρέπει να τους επιτρέψει να κερδίσουν το μερίδιο που δικαιούνται από την απασχόληση, που προσπαθούμε να

δημιουργήσουμε στις αγροτικές περιοχές. Θα πρέπει βέβαια να καταβληθεί κάποια προσπάθεια προς την κατεύθυνση αυτή.

Η δ. DE VALERA υπογραμμίζει ότι η συμβολή της αγρότισσας στον οικονομικό και κοινωνικό τομέα της περιοχής που ζει, είναι ιδιαίτερα σημαντική. Θα πρέπει, κατά συνέπεια, να έχει καλύτερο μερίδιο στις κοινωνικές παροχές καθώς και καλύτερη αντιπροσώπευση στους γεωργικούς και άλλους επαγγελματικούς συνεταιρισμούς.

Σε περισσότερες από τις μισές μειονεκτικότερες περιοχές της Κοινότητας, η μακροπρόθεσμη γυναικεία ανεργία υπερβαίνει το 50% του συνόλου, υπογραμμίζει η εισηγήτρια. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο των Υπουργών θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την κατάσταση αυτή για την εκπόνηση οποιουδήποτε μέτρου περιφερειακής πολιτικής. Για το σκοπό αυτό, οι στατιστικές για την απασχόληση θα πρέπει να αναλύουν τη σημασία των περιφερειακών προγραμμάτων για την κατάσταση των δύο φύλων και των διαφόρων ομάδων ηλικιών.

4η ΟΜΑΔΑ ΜΕ ΚΑΝΟ ΣΤΟΝ ΑΩΟ

ΒΩΒΟΥΣΑ: Γερμανοί διαφόρων επαγγελμάτων οι περισσότεροι νέοι, συνεχίζουν να επισκέπτονται τα ποτάμια μας. Σήμερα το πρωί έφυγε το τρίτο γκρουπ με καθυστέρηση μιας ημέρας λόγω των βροχών.

Το απόγευμα της ίδιας ημέρας προερχόμενο από Μπαλντούμα ήρθε το τέταρτο γκρουπ που το αποτελούν νέπτε νέοι και μια κοπέλα.

Όπως με πληροφόρησαν περάσανε τον Άραχθο, Καραλίτικο, Λαδοπόταμο Καστοριάς και συνέχισαν ώρα τέσσερες απόγευμα στον Αώο και μεθαύριο στο γαλανό Βοϊδομάτι.

Ο PETER KOHLER είναι ο πρώτος Γερμανός που ήρθε το 1960 στην Ελλάδα μαζί με τον Έλληνα Βασίλειο Κούρτη.

Το επάγγελμά τους είναι: Τρεις, εργάτες σε χημικό εργοστάσιο, ένας ντεκορατέρ, ένας τραπεζίτης και ένας οικονομολόγος. Η κοπέλα SUSANNE SCHILD προτίμησε να μην ακολουθήσει την παρέα της στον Αώο, διότι φοβήθηκε μην βρέξει και επειδή ο Αώος έχει περισσότερους καταράκτες. Αυτό το διαβεβαίωσε ο PETER KOHLER που πέρασε και το 1979, πράγμα που απαιτεί περισσότερο θάρρος και ψυχραιμία.

28.5.83

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΟΜΑΔΑΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

Το Σάββατο 28/5 και την Κυριακή 29/5, ομάδα 50 φοιτητών της βιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών επισκέφθηκε το Ζαγόρι. Τους φοιτητές συνόδευσε ο καθηγητής της έδρας Ζωολογίας κύριος Ι. Μαστάκης.

Η επίσκεψη των φοιτητών είχε χαρακτήρα μορφωτικό και ενημερωτικό γύρω από τα οικολογικά θέματα της περιοχής Ζαγορίου, που αποτελεί χώρο ιδιαίτερου οικολογικού ενδιαφέροντος.

Οι 50 φοιτητές χωρίστηκαν σε τρεις μικρότερες ομάδες που διανυκτέρευαν στα χωριά Σκαμνέλι, Τσινέλοβο και Κήποι.

Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης τους ενημερώθηκαν για τα θέματα του Ζαγορίου από τον διευθυντή του Κέντρου Ερευνών Ζαγορίου κ. Μιχάλη Αρσινόγλου.

Η ενημερωτική συγκέντρωση έγινε στους Κήπους την Κυριακή το απόγευμα, με προβολή διαφανειών και συζήτηση.

Την επομένη μέρα η ομάδα είχε επαφή με το Τεχνικό Επιμελητήριο Ηπείρου, και ενημερώθηκε από τη Διοικούσα Επιτροπή και τη Μόνιμη Επιτροπή Περιβάλλοντος του Τ.Ε.Ε. Η περίοδος για οικολογικά θέματα του Λεκανοπεδίου Ιωννίνων.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΕΣ ΠΙΝΕΛΟΠΗ Δ. ΤΣΙΜΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΑΠΙΓΚΟ: Στις 14 'Απριλίου 1983 ύστερα από ολιγοήμερη νοσηλεία στο Νοσοκομείο Κονίτσας πέθανε εκεί και την επομένη κηδεύθηκε στο χωριό της Πάπγκο ή Πηνελόπη Δ. Τσιμοπούλου.

Γεννήθηκε στο Πάπγκο το 1899 όπου και έζησε μέχρι το θάνατό της. Πλουτισμένη με άπειρη καλαισθησία και ανθρωπιά, εργατικότητα και νοικοκυριότητα αποτελούσε μια από τις λίγες αντιπροσωπευτικές φυσιογνωμίες του Ζαγορίου της περασμένης εποχής.

Η ζωή της υπήρξε κατά το πλείστον σκληρή αλλά χάρις στην μεγαλοψυχία και καρτερικότητα που ανέκντηλα την παρέβαλε μέχρι το θάνατό της κατόρθωνε να εξουδετερώνει τα κατά καρούς εμφανιζόμενα άπρόοπτα και δυσμενή γι' αυτή περιστατικά.

Ποιητά στα ήθη και έθμα του χωριού μέχρι το τέλος της ζωής της ή Λόπη που γι' αυτήν προς αυτή άπρ-

σμέτρητη ελκρινή και όμοιμη γάπη των οί Παπγκώτες έτος την αποκαλούσαν, έδινε πάντα το παρόν στα εύχρηστα και δυσχερή γεγονότα των συγχωριανών της. Δείχνοντας την προς αυτήν βαθύ εκτίμηση και συμπάθεια οι χωριανοί της παρευρέθηκαν όλα στην κηδεία της και την αποκατέστησαν με έκδοιο συγκίνηση αλλά και ικανοποίηση που έφυγε γι' αυτό μακρινό ταξίδι τόσο ήσυχα και χωρίς καν να αναχτήσει κανέναν που ζούσε πολλά χρόνια μόνη της σαν την ψυχή της γαλήνης και αγαθότητας που την περιέβαλαν στη ζωή της.

Ο θάνατός της δημιούργησε ένα μεγάλο κενό στο χωριό που φάνηκε από τις πρώτες μέρες του χαμού της. Όλο το Ζαγόρι και γενικότερα σ' όλο το Βιλαέτι, με τα μεγάλα περιουσιακά στοιχεία του, αποτελούσε αναπόσπαστο τμήμα του χωριού, το καμάρι του.

Ήταν αδύνατο να πιστέψει κανένας ότι το ένα ήταν χωρισμένο από το άλλο και ακόμη στις αναφερόμενες σελίδες ξεκαίεται η προσωπικότητα και το πέρασμα από την Εθαγγελιστρία του Σουδενίτη, ηθικού Καλλίνικου. Ήταν ένας υποδειγματικός καλόγηρος, που πρωτοστατούσε στις ημέρες του γι' αυτό καλό και την πρόοδο του χωριού, ιδιαίτερα στην εύρυθμη λειτουργία της Σχολής, για την οποία χρησιμοποίησε κάθε χρόνο μεγάλο χρηματικό ποσό. Έπ' αίνω Σουδενά και το Μοναστήρι —ή Εθαγγελιστρία— επί αιώνες αναπόσπαστα δεμένον κοινή πορεία ακολουθούσαν.

Ας είναι ελαφρό το χιμά του Παπίγκου που την σκέπασε η εμνήμη της αιώνια.

Ο.Σ.

Γίνεται πίστωση (20) εΐκοσι μηνών
ΑΝΤ)ΠΕΙΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ Τάσος Τηλ.
Τσελλίδης Κοραή 14 ΙΩΑΝΝΙΝΑ τηλ. 25861

Για τα 1300 κυβ.εκ.
δεν ισχύει πια τεκμήριο
σε 1000 και 1300 c.c.

**ΝΕΟ NISSAN CHERRY
Η ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ
ΤΩΝ ΑΙΣΘΗΣΕΩΝ...**

Αίσθηση σταθερότητας...
Αίσθηση όμορφιας...
Αίσθηση άνεσης...
Αίσθηση πολυτέλειας...
Αίσθηση ασφάλειας...
Αίσθηση οικονομίας...

Αίσθηση δύναμης...
Αίσθηση πληρότητας...
Αίσθηση σιγουριάς...

NISSAN, δίνει πάντα περισσότερα
NIK.I. ΘΕΟΧΑΡΑΚΗΣ Α.Ε.
ΑΘΗΝΑ - ΠΕΙΡΑΙΑΣ - ΒΟΛΟΣ - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

NISSAN NISSAN

ΣΤΑΘΗ Δ. ΛΑΜΠΡΙΔΗ

ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ ΚΩΔΙΚΑ

των Έπ' αίνω Σουδενών του Ζαγορίου

Περιεχόμενο αυτού ή αυτοδοκιμής της κοινότητας και ή πορεία της 30 χρόνια τ ε κ μ η ρ ι ω μ έ ν η από το 1832

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 30ο

Σελ. 390—403: Το κεφάλαιο αυτό που αναπτύσσεται στις σελίδες 390—403 είναι πολύ σημαντικό.

Αναφέρεται στις σχέσεις του χωριού με το Μοναστήρι του, την Εθαγγελιστρία και τακτοποιούνται ή άλληλεξάρτηση των δύο μερών, ιδιαίτερα τακτοποιούνται και εξαίρεται ο στενός δεσμός μεταξύ Μοναστηρίου και χωριού και πέρα από αυτό διαπιστώνεται ότι το Μοναστήρι μας —ή Εθαγγελιστρία— με την μεγάλη ακτινοβολία του σ' όλο το Ζαγόρι και γενικότερα σ' όλο το Βιλαέτι, με τα μεγάλα περιουσιακά στοιχεία του, αποτελούσε αναπόσπαστο τμήμα του χωριού, το καμάρι του.

Ήταν αδύνατο να πιστέψει κανένας ότι το ένα ήταν χωρισμένο από το άλλο και ακόμη στις αναφερόμενες σελίδες ξεκαίεται η προσωπικότητα και το πέρασμα από την Εθαγγελιστρία του Σουδενίτη, ηθικού Καλλίνικου. Ήταν ένας υποδειγματικός καλόγηρος, που πρωτοστατούσε στις ημέρες του γι' αυτό καλό και την πρόοδο του χωριού, ιδιαίτερα στην εύρυθμη λειτουργία της Σχολής, για την οποία χρησιμοποίησε κάθε χρόνο μεγάλο χρηματικό ποσό. Έπ' αίνω Σουδενά και το Μοναστήρι —ή Εθαγγελιστρία— επί αιώνες αναπόσπαστα δεμένον κοινή πορεία ακολουθούσαν.

Γι' αυτό σήμερα κανένας από μιάς τους Σουδενίτες ασχάλλει και παραμένει που το Μοναστήρι μας διατηρώντας από την παλιά του αίγλη ένα μεγάλο μέρος βρίσκεται έξω από την άμεση εξάρτηση του χωριού μας, ενώ ή εθιμική γι' αυτή συντήρησή του και τη διαφύλαξή του ανήκει σέ μιάς. Η Θανατοουργός Εθαγγελιστρία με την ιστορία και την πορεία της αιώνες δόπια - δόπια, κολλητά με τα Έπ' αίνω Σουδενά είναι δική μας που μιάς σκέπεται και μιάς προστατεύει.

Σελ. 390: Ίσον αναρράλλαντον του συμφωνητικού γράμματος μεταξύ του χωριού και του ήγουμένου Εθαγγελιστριάς Καλλίνικου, όπερ και υπογράφεται παρά του ίδιου.

Ο Ιωαννίνων και Βελλάς Ιωαννίκιος επιβεβαιώνει
Επειδή ή κοινότης του χωριού Έπ' αίνω - Σουδενών εγκρίσει και επικυρώσει και της Αυτού Σεβασμιότητος του Αγίου Ιωαννίνων και Βελλάς με παρελθόν ήγουμένου της Ιεράς Μονής Εθαγγελιστριάς, διά τουτο οικειοθελώς και εύχαρίστως υπόσχηται να διατηρήσω έφ' όρου ζωής μου την έξης μετά του χωριού συμφωνίαν.

Α) Παρατίθεται από σήμερα και διά παντός άφ' όλων μου των οικιακών μου υποθέσεων και έργων και απομακρυνόμενος τούτων άπεροίμαι ψυχής τε και σώματι όλος έν τή Ιερά Μονή της Εθαγγελιστριάς, όπου εύχρη και της Υπεραγιάς Θεοτόκου θέλω διατελεί μέχρι του τέλους ζωής μου ήγουμενών και οικονομών τά συμφέροντα του Μοναστηρίου.

Β) Υπόσχηται, επειδή το σχολειόν του χωριού Έπ' αίνω - Σουδενών είναι πτωχότατον και άπορον να το συνδράμω κατ' έτος άρχόμενόν από σήμερα με γρ. 2500: ήτοι δύο χιλιάδες πεντακόσια, μετρών αυτά είς την κοινότητα είς τρεις δόσεις κα τ ο σ τ ο κ α τ α χ ρ ε ο ε, διότι πάντοτε το Μοναστήριον συνδράμει την Σχολήν.

Γ) Επειδή και το Μοναστήριον σήμερα, ότε ανέλαβον τά χρέη της ήγουμένης εύρίσκεται έν καλή καταστάσει, και πάντως έλευθερον ήβου υπόσχηται και έγώ να διατηρήσω τοιούτον μέχρι τέλους, χωρίς να δύναμαι να έκποιήσω ποτέ κανέν άπό τά πράγματα και κτήματα του Μοναστηρίου ή δέ σφραγίς του Μοναστηρίου, επειδή σήμερα εύρίσκεται είς τέσσαρα τμήματα διαμελισμένη, τό έν έξ αυτών θέλει μείνει είς τάς χείρας μου, τά δέ άλλα τρία είς τούς χωριανούς και θέλουν εύνοησθαι, δότικίς αί υποθέσεις του Μοναστηρίου τό άπαιτούσι.

Δ) Τά ιερά σκήνη του Μοναστηρίου όφείλω να τά διατηρώ άνέ-

παφα, ως τά παρέλαβον, μή δυνάμενος να έκποιήσω κανέν τούτων, θέλω δώσει υπογεγραμμένον και εσφραγισμένον είς τούς χωριανούς, ως και τών λοιπών πραγμάτων.

Ε) Έκ τών νυν αχίζοπορθάτων όφείλω να διατηρώ προς χρήσιν του Μοναστηρίου μόνον έκιατόν, τά όποια θά δόσκουν έλευθέρως είς τών τόπον του χωριού, τά δέ λοιπά να πωληθώσι παρ' έμού και της κοινότητος, τό δέ πασόν της πωλήσεως θέλει τακτίζεσθαι προς όφέλειαν του Μοναστηρίου.

Ζ) Είμαι υπεύθυνος να φυλάττω τακτικόν κατάστασιν, είς ό να έμπεριέχεται άπαντα ή διασάφησία του Μοναστηρίου, τά έσοδα και έξοδα έκάστου έτους, ώστε να δίδω, όπου δει, λογαριασμών άπροσφάστως.

Προς άσφάλειαν της κοινότητος δίδω είς χείρας τών χωριανών τό παρόν έγγραφον είς δύο έσον αναρράλλαντον και υπογράφω ήτ' 8 Ιουνίου 1854 Ιωαννίνων.

Καλλίνικος ήγουμένος Μοναστηρίου Εθαγγελιστριάς υπόσχηται τά άνωθεν

Γεώργιος Λαζόπουλος έχω είς χείρας μου τό πρωτότυπον του συμφωνητικού γράμματος, τό όποιον άνωτέρω είναι αντιγραφισμένον.

Η σφραγίς του ιεροϋ Μοναστηρίου διαμελίσθη είς τέσσαρα τμήματα, ός έν τή συμφωνητική εύρίχεται, τό έν έξ αυτών εύρίσκεται είς χείρας του ήγουμένου, τό άλλο είς χείρας του Κυρίου Άναγνώστη Ντούδη, τό άλλο είς χείρας του κ. Κωνστίνου Τσανάκα και τό άλλο είς χείρας Ι. Ζαοδάνου, ως ύποσχείρως υπογράφοντες.

Άναγνώστης Ιω. Ντούδης έχω τό έν τμήμα της σφραγίδος Ιωάννης Ντίνου Ζορδούμης έχω τό έν τμήμα της σφραγίδος.

Σημ. Λείπει του Τσανάκα ή υπογραφή.

Ιωάννης Ντίνου Ζορδούμης και Ι. Ζαοδάνος είναι τό ίδιο πρόσωπον. Σελ. 391 (Αντίγραφο Κώδικα)

Αντίγραφον του γράμματος της ήγουμένης, τό όποιον έξώθεν ή Αυτού Σεβασμιότης ό άγιος Γέρον, ό Ιωαννίνων και Βελλάς Ιωαννίκιος ... μετ' έαυτού ό ήγουμένος Κύριος Καλλίνικος.

Του ιεροϋ Μοναστηρίου επί τή ενδόξη μνήμη του Εθαγγελιστριάς της Υπεραγιάς Θεοτόκου σεμνυνόμενου, κεμένον δέ έν τή χωρίω των Άνω - Σουδενών άποστατεύτου διαμενόντος, άτε δή του έν αύτ' προηγουμένου Ιωσήφ άποδολθέντος, ως μή έκανον υπάργχοντος προς την άπαιτούμενην διεξαγωγήν των Μοναστηριακών υποθέσεων, και έπ' άλλαις τούιν αύταις, ως έπληροφόρημεν παρά της κοινότητος των έγχωρίων Άνω - Σουδενών, ένα μή επί πολύ άπροσάστειντος διαμηνή ή ιερά αυτή Μονή εκλέξαντες άπεκαταστήσαν έν αύτ' κανονικόν ήγουμενον τον Οσιώτατον έν Ιεραμόνχους Κύριον Καλλίνικον, άγροα ιεροπραπή και ικανότητα πεποικισμένον άναθέντες αύτ' την προστασίαν και διαίτησιν των μοναστηριακών κτημάτων και πραγμάτων φροντίζων ολόψυχως περί της αύξήσεως και βελτιώσεως αυτών και περί της έν αύτ' ειδικασίας κατά τούς μοναχικούς τύπους φυλάττων άκριβή διασάφησιν προσδών τε και έξδών έν καθαρή καταστάσει και άπρόδοις προθύμως τη κατ' ήμās Αγιωτάτη Μητροπόλει πάντα όσα κανονικώς εύθίσται επί τούτω νυν άνεγέμετο και τό παρόν ήμμετερον κυριαρχικόν άποδεικτικόν γράμμα και έξόθη αύτ' είς ένδειξιν άνηκεν και παράστασιν μονήμου.

1854 Ιουνίου 8 Ιωαννίνων

Ο Ιωαννίνων και Βελλάς Ιωαννίκιος

Σ η μ η ρ ο φ ο ν τ ο ς :

Ο Δεσπότης αύτός είναι που φρόντισε και έπέτυχε να εισαχθή ή Ιω. Λαμπριδής στη Ρ.Σ. Σχολή.

Σελ. 391: Αντίγραφον του έγγυητικού γράμματος, τό όποιον έξώθεν ό ήγουμένος Καλλίνικος διά τον Μύλον Βελλάς.

Επειδή και ύπεσχέθη να συνδράμω την Σχολήν της χώρας μας με γρόσια 2500 δύο χιλιάδες πεντακόσια κατ' έτος, προς άσφάλειαν λοιπόν της κοινότητος και της σχολής δίδω έχέγγιον είς την κοινότητα τον έν Βελλά Μύλον της Αγίας Εθαγγελιστριάς και τούτω ένεκα ή κοινότης χρεώσται να τον ένοικιάση είς τον πλειοδοτούνα μετά του ήγουμένου, και άν μείν τό ένοίκιον δέν συμπληρωί τό άνωτέρω ποσόν υπόσχηται να αναπληρών τά έλλείποντα μέχρι των δύο χιλιάδων και πεντακόσια, άν δέ περισσεύη να είναι προς όφέλειαν του Μοναστηρίου.

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗΝ 15η ΣΕΛ.

К. П. А.

Κάτω από το γενικό τίτλο της με-
λέτης του κ. Βρανούση αναγράφον-

βίω ποριζόμενος απ' εμπορίου
και πάντα θύσας προς συνδρο-
(μήν του Γένους.

К. П. А.

● «Επίσης εις μνήμην του συζύγου της Γιώργου Πριμηκύρη πρόσφερε η Άννα Πριμηκύρη 15.000 δρχ. διά έπισκευήν του Δημ. Σχολείου του χωριού μας.

Τὸ ποσὸν τῆς ἐτήσιας
συνδρομῆς προσδιοριστικὸν

● Ο ΤΕΛΙΚΟΣ αγώνας κυπέλλου

Τὰ Χωριά μας

Ε.Γ.
Τσεπέλοβο Μάης 1983

A.K.

Εάν το παράδειγμα των κατοίκων του Αγίου Μηνά μνησθούν και οι κάτοικοι των γύρω χωριών, είναι σίγουρο πως θα περιορισθεί το κακό και τα κοπάδια μας θα απαλλαχθούν από τη μαστίγγα αυτή.

72

ρίστηκε ομόφωνα νά γίνει στο Γήπεδο των Κήπων, μεταξύ των δύο πρωταθλητριών ομάδων στις 14 Αυγούστου.

'Αναμνήσεις καὶ σκέψεις

♦ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ 1η ΣΕΛΙΔΑ

πεθαίνει, μου ἀπάντησε:

— Τὸ Ζαγόρι θὰ γίνεῖ ὅταν θὰ τὸ ἐγκαταλείψουν οἱ σημερινοὶ ζαγορίσιοι.

Μὲ πίκρανε ἡ κουβέντα του, ἀλλὰ μὲ τὴ νοστορπία τῶν ἀνθρώπων πούμειναν ἀκόμα στὰ χωριά μας, τὰ λόγια του αὐτὰ ἔχουν κάποια δόση ἀλήθειας.

Ὅταν ἦμουν αἰχμάλωτος τὸ 1922 στὸ Ἀφίον, ὁ γιατρός Πάντζιος μούλεγε γιὰ τὴν πατρίδα του τὸν Πόντο, δὲ ἔμπαιναν στὰ πορτοφολία τους ἰκάθε χρόνο χιλιάδες χρυσὰ εἰκοσόφραγγα ἀπὸ τὰ φουντούκια τους. Μούλεγαν δὲ δὲ τὸ εἶδος αὐτὸ καλλιεργούνταν στὸν Κάυκασο στὴ Ρωσία κ' ἄπαγορεύονταν ἡ ἐξαγωγή του, ἕνας πειρατὴς - λαθρέμπορος πατριώτης του ἰκατάφερε καὶ ἔφερε καὶ φύτεψε στὴν πατρίδα του τὸν Πόντο. Ἀπὸ τότε ἄρχισαν νὰ θρέχουν στὸν Πόντο χρυσὰ εἰκοσόφραγγα. Γιατὶ δὲ θὰ μπορούσε νὰ γίνεῖ κατὶ παρόμοιο καὶ στὸ Ζαγόρι μὲ τὰ καρύδια;

Ὁ ἀγαπητὸς μου φίλος γεωπόνος Τηλέμαχος Οἰκονομίδης, μούριξε πρὶν ἀπὸ χρόνια μιὰ ἰδέα: νὰ φυτεφτοῦν καρυδιές στὸ ὁροπέδιο τοῦ θουνοῦ, ἐκεῖ πού σπέρναμε θρίζες. Λόγω τοῦ μεγάλου ὕψους τοῦ ὄρους θὰ ἦταν ὀψιμη ἡ ἀνοφορία τους καὶ δὲ θὰ κινδύνευαν ἀπὸ τὶς ξαφνικὲς παγωνιές τῆς ἀνοιξης, πού ἐσοποῦν πολλές φορές στὸ Ζαγόρι.

Διαθάζω πολλές φορές στὸ «Ζαγόρι μας» γνῶμες γιὰ τὸ πῶς πρέπει νὰ γίνεῖ γιὰ νὰ ξαναζωντανέψει τὸ Ζαγόρι μας πού ἀργοπεθαίνει μέρα μὲ τὴ μέρα. Ὁ θαυμασιὸς ἰδιορρυθμὸς καὶ ξεχωριστὸς ἀκείνους πολιτισμὸς τοῦ Ζαγοριοῦ τὰ χρόνια τῆς τουρκοκρατίας, πῶς δημιουργήθηκε;

Ἕνας λόγος δὲ τὰ Ζαγοροχώρια δὲν ἦταν τοιφλίκια, ἀλλὰ κεφαλοχώρια. Ὅμως καὶ τὰ χωριά τοῦ Παγωνίου καὶ τῆς Ἰκόνισσας ἦταν κεφαλοχώρια, ὅμως διέφεραν. Νομίζω ὅτι δὲ εἶναι οἱ βασικοὶ παράγοντες τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ Ζαγοριοῦ, ὁ ἕνας ἰλικὸς κ' ὁ ἄλλος ἀνθρώπινος, ἦταν τὰ ἐμβάσματα, δηλαδὴ τὰ ταξίδια στὸ ἐξωτερικὸ καὶ ἡ ζαγορίσια γυναῖκα. Τὰ ταξίδια ἀνάγκασαν νὰ δημιουργηθοῦν σχολεῖα — εἶδαν ὅτι χωρὶς λίγα γραμματάκια τὸ ταξίδι δὲν ἀποδίδει καὶ συνέχεια ὅτι γιὰ τὸ νοικοκυριὸ ἡ γυναῖκα εἶχε ἀνάγκη ἀπὸ λίγα γραμματάκια. Παρθεναγωγεῖα λοιπόν.

Γύριζε ὁ ἄντρας ἀπὸ τὸ ταξίδι νὰ ξεκουραστεῖ γιὰ λίγους μῆνες, ἰσχεδὸν σὰν τουρίστας, γιὰ νὰ ξαναπάρει τὸ δρόμο πάλι τῆς ξενιτιάς, κουβαλοῦσε ὅμως στὸ σπῆτι ἰκάποιο μεταξωτὸ φόρεμα τῆς γυναίκας του, ἰκάποιο ὠραῖο ἐπιπλοὶ ἢ ἰστροσιδί, ἀλλὰ καὶ ἰσνήθειες πὺ πολυτιμωμένες καὶ διηγούνταν περισσότερα ἀπὸ ὅσα καλὺτερα εἶχε ἰδεῖ. στὰ ξένα. Ὅλα αὐτὰ ἡ ζαγορίσια γυναῖκα τάβλεπε, τάκουγε καὶ τὰ προσάρμοζε μὲ τὴν ὑπάρχουσα πραγματικότητα, τὰ ἀφομοίωνε. Κ' ἔβλεπες στὸ Ζαγόρι σαλόνια μὲ μπάνια καὶ καρέκλες, σερβίτσια ὠραῖα φαγητοῦ καὶ φερσίματα πολυτιμωμένα. Ἕνα χτυπητὸ παράδειγμα: Δὲν ἔβλεπες, ἡ σπάνια, ζαγορίσιο νὰ δέρνει τὴν γυναῖκα του, στὰ καμποχώρια ἦταν σχεδὸν κανόνας.

Ἡ γυναῖκα διηθῶνε τὸ νοικοκυριὸ τῆς, αὐτὴ ἔπρεπε νὰ πᾶι στὰ Γιάννενα νὰ ψωνίσει, αὐτὴ νὰ θρεῖ τοὺς ἐργάτες γιὰ τ' ἀμπελογάραφα, αὐτὴ νὰ ἀναθρέψει τὰ παιδιὰ τῆς. Ἐστὶ τὸ μυαλὸ τῆς ἔμπνευγε, ἦταν ἡ νοικοκυρὰ τοῦ σπιτιοῦ κ' ὄχι ἡ δούλα τοῦ ἄντρα τῆς. Τὰ παιδιὰ εἶχαν τὸ ὄνομα τῆς μᾶνας τους — ὁ πατέρας ἔρχονταν στὸ χωριὸ σὰν τουρίστας, λέγαν π.χ. ὁ Τάκης τῆς Λευτερίας, ἐγὼ ἦμουν ὁ Πέτρος τῆς Σεβαστῆς κ.λ.π.

Ἡ ζαγορίσια γυναῖκα λοιπόν, ἡ ζαγορίσια μᾶνα, ἔφκισσε τὸ Ζαγόρι, εἶναι αὐτὴ πού τὸ 40 ἦταν ἡ γυναῖκα τῆς Πίνδου.

Αὐτὰ τότε, τώρα ὅμως τί γίνεται. Ἡ μὲν παγκόσμια

οἰκονομικὴ κατάσταση εἶναι διαφορετικὴ, ὁ δὲ ἀνθρώπινος παράγοντας λᾶκισε ἀπὸ τὸ Ζαγόρι, τῆρε τὰ μάτια του. πῶς λέμε, τώρα τί γίνεται; Πῶς γυρίζει ὁ κόσμος;

Θὰ προσέσω κάτ' ἰκάμα. Αὐτὴ τὴν ἐποχὴ κόνοντας τὸ δρόμο ἀπὸ Ἀσπραγγέλους πρὸς Ἑλάτη, Δικόρφο, Μανασῆ, Καλωτά, χάνεσαι μέσα στὸ πράσινο. Τὰ πλεμόνια σου γεμίζουν ὀξυγόνο καὶ τὴ μωσχοβολία ὕστερα ἀπὸ τὴ θροχή. Ἀριστερὰ σου κυτᾶζοντας πρὸς τὸ Μέτσοβο, ὅσο φθάνει τὸ μάτι σου, τὸ βλέμμα σου ἀναπαύεται στὸ ἀνὰ γλυφο ἰκαταπράσινο χαλὶ τοῦ Ζαγοριοῦ. Κάτι σὰν νὰ σε σπρώχνει νὰ τραγουδήσεις. Ἄν προσέξεις ὅμως καλὰ, διααὐτὰ τὰ δέντρα καὶ δεντράκια εἶναι παλιούργια, ἀγριοβελανιδιές, ἀγριολεπτοκαριές, δηλαδὴ ξύλα γιὰ τὴ φωτιά καὶ κάπου καὶ πού κανένα ἔλατο ἢ πεύκο. Κ' ἀναρωτιέσαι: τί ἔκανε τόσα χρόνια αὐτὸ τὸ ἐλεύθερο ἰκράτος — νὰ θυμῶς τὴ φράση τοῦ τρελοῦ Γαμβέτα πούλεγε τὸ ἰκαλοκράτος — πού δὲ φρόντισε νὰ φυτεῖ τοὺς πεύκα, ὀξιές, ἔλατα, δηλαδὴ ξυλεία χρῆσιμη καὶ ἐμπορεύσιμη;

Πρὶν λίγα χρόνια διέθεσε ἕνα μικρὸ κονδύλι γιὰ ἀνάδασωση ἰστό χωριὸ μου καὶ τὸ δασάκι πού δημιουργήθηκε εἶναι σήμερὰ ἕνα μικρὸ στόλισμα, ἀλλὰ τέτοιες ἐνέργειες μοιάζουν μὲ ἰσταγόνες δυναμωτικές. Ὅπως μαθαίνω τώρα τελευταῖα, εἶχε ἐγκριθεῖ τότε δαπάνη νὰ συνεχιστεῖ ἡ ἀνάδασωση καὶ σὲ ἀρκετὴ ἔκταση πᾶν ἀπὸ τὸ χωριὸ καὶ λίγο δεξιότερα, ἀλλὰ τὸ ἐμπόδιζε ἡ ἀρρωστημένη νοστορπία τῶν ἰκοινοταρχῶν, γιὰ νὰ μὴ στενοχωρηθοῦν τὰ γίδια πού θάβοσκαν ἐκεῖ κ' ἄς ἦταν καὶ εἶναι τεράστια ἔκταση γιὰ βοσκὴ πέρα καὶ κάτω ἀπ' τὸ χωριὸ.

Ἄλλη μιὰ ἐξαιρετικὴ εὐκαιρία χάθηκε, ὅταν προτάθηκε νὰ γίνεῖ τὸ Ζαγόρι Κινητικὴ περιοχή, θὰ δημιουργούνταν ἐκτροφεία ἀγρίων ζώων, δρόμοι ἀσφαλτοστρωμένοι καὶ σιγὰ σιγὰ τὰ χωριά θὰ γέμιναν ἀπὸ σπῆτια παρθερισμοῦ καὶ ζωὴ πολιτισμένη. Ἡ πρόταση ἀπορρίφθηκε καὶ ξέρετε γιατί; Γιατὶ μερικοὶ τότε πρόεδροι ἰκοινοτήτων, φεβήθηκαν ὅτι θὰ χάσουν τὴν εὐκολία τους νὰ κινηγοῦν ἐλεύθερα. Μετανοιώνουν τώρα, ἀλλὰ ἡ εὐκαιρία πέταξε, μεταφέρθηκαν ἀλλοῦ τὰ κονδύλια. Εἶναι νὰ μὴ θυμᾶσαι ὕστερα τὰ λόγια τοῦ φίλου Γιάννη Ἐξάρχου;

Κατὰ τὴ γνώμη μου γιὰ νὰ ζήσει κόσμος στὸ Ζαγόρι, χρειάζεται πρῶτα πρῶτα μεροκάματο ἀνθρώπινο. Πῶς θὰ θρεθεῖ αὐτό;

Οἱ ξενιτεμένοι μὲ τοὺς συλλόγους των νὰ βοηθήσουν συντονισμένα καὶ προγραμματισμένα ἐκείνους πού μένουν ἢ θέλουν νὰ μείνουν στὸ χωριὸ, νὰ ὀργανώσουν συνεταιριστικά μιὰ ἰσυχρονισμένη κτηνοτροφία καὶ συγχρονισμένο ἰσταλισμὸ τῶν ζώων, βελτίωση τῆς ράτσας κ.λ.π. Μὲ τὴν τελοιοποίηση τῶν τεχνικῶν μέσων, εἶναι δυνατὴ ἡ παραγωγή ἰζωοτροφῶν καὶ στὸν τόπο μας. Οἱ ἰδιοὶ οἱ ξενιτεμένοι μὲ τοὺς συλλόγους των νὰ πιέσουν καὶ νὰ καθοδηγήσουν τὴν Κυβέρνηση νὰ βοηθήσει τοὺς κατοίκους νὰ φυτέψουν δέντρα ὀπωροφόρα καὶ ὀλοτομήσιμα καὶ πρὸ παντός νὰ ἰκάνει δρόμους ἀσφαλτοστρωμένους κ' ὄχι χωματίνους.

Πρὸ παντός ὅμως ὄχι ἀποφάσεις καὶ διαταγές σὰν τὴ «Διατηρητέο τὸ Ζαγόρι». Καταλαβαίνει κανένας τὸ νὰ διατηρηθεῖ δὲ ὑπάρχει. Ἄλλο τώρα τὸ ποῖος θὰ πληρώσει τὰ ἔξοδα τῆς συντήρησης καὶ διατήρησης. Ἄλλὰ νὰ θέλεις νὰ φικιάσεις ἕνα σπῆτι στὸν τόπο τοῦ σπιτιοῦ πού σοῦ καψαῖ οἱ γερμανοὶ καὶ νάσαι ὀποχρεωμένος νὰ τὸ σκεπᾶσαι ὄχι μὲ κεραμίδια ἀλλὰ μὲ πλάκες, ὅπως τὰ σκεπάζαν παλιὰ, νὰ μὴν ὑπάρχουν πλάκες ἔδω καὶ νὰ φέρεις ἀπὸ τὸ Βόλο, νὰ θέλεις δηλαδὴ ἕνα ἕκατομμύριο δραχμές γιὰ ἕνα σπῆτι στὸ χωριὸ, αὐτὸ δὲ λέγεται διευκόλυνση ἐπιστροφῆς στὸ χωριὸ σου, ἀλλὰ ἐξαναγκασμὸς γιὰ ἐκπατρίσμο καὶ νὰ ρίχνεις καὶ πέτρα πίσω σου.

ΠΕΤΡΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ
Γιατρός

Ζαγορίσιοι ποιητές

Δημοσιεύουμε ποίημα τοῦ Μοναχοῦ Θεοκτίστου ἀπὸ τὴ Λάτσα κατὰ κόσμο Θεόδωρου Σαχρόνη τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Διονυσίου Ἀγίου Ὀρους.

Ἀπὸ τὸ ἀρχεῖο τοῦ κ. Γεωργίου Δ. Νούση.

Η Π Ε Ι Ρ Ο Σ

Λεθετογέννα Ἡπειρος ἰεργετῶν Πατρίδα.
Μητέρα τῶν Ριζάρηδων, τῆς πίστεως κρηπίδα.
Χώρα ἡρώων καὶ πιστῶν, ὀπλαρχηγῶν μεγάλων.
Ἱεραρχῶν, μαρτύρων δέ, ἰσεπτῶν τε Διδασκάλων
τοῦ Ἀμπελῶνος τοῦ Χριστοῦ, οἱ φωτεινοὶ ἐργάτες.
Οἱ πρόμαχοι τῆς Λευτερίας, τοῦ ἔθνους οἱ προστάτες.
Στὸ Σούλι, θγάξεις ἡρώες, στὰ Γιάννενα λογάδες.
Καπέσοβο καὶ Μέτσοβο, μεγάλους δωρητάδες.
Στὸ θρυλικὸ δὲ Ζάλογγο, μεγάλες ἡρωίδες,
τῆς Παρθενίας ἀγγελους, Χριστοῦ θεραπεινίδες.
Σὺ πού, πιά γέμεις ἐκκλησιές, καὶ θεῖα Μοναστήρια
Πληθῶν ἁγίων, τάφους δέ, τῆς Παναγίας στολίδια.
Χώρα Ἀγίων, Ἡπειρος, χώρα πιστῶν κ' ὀσίων.
Πού γέμεις τῶσαν ἱερῶν, μνημείων τῶν ἁγίων.
Στὸν κόσμον, τῶσον ἑακουστή, καὶ στήν Ἑλλάδα ὅλη
π' ἄνδρας μεγάλους ἔδωκας, ἰστό ἔθνος καὶ στήν πόλη.
Λεθετογέννα Ἡπειρος καμάρι τῶν Ριζάρηδων
τῆς Παναγίας μας ἡ ψυχὴ, πατρὶς τῶν Ζωσιμάδων.
Σὺ πῶχει τὸ προβάδισμα, στὸ ἔθνος καὶ στήν Πίστη,
καὶ τ' Ἅγιος Ὀρος, στολίσας, μὲ Μοναχοὺς τὰ πλήθη.
Μέρος Ἀγίων, π' ἔδωκας καὶ θεῖους ὀμνογράφους.
Ἀρχοντας ἰκ' Ἱεροκήρυκας, ὀσίους καὶ Ζωγράφους.
Ζεστὴ Μητέρα, ἄκουσον, φωνὴν τῆς Παναγίας
κ' ἐν μετανόια πρόσπεσον, στήν χάρι τῆς, τῆς θεῖας
τὶ κάνουν τότε οἱ παλαιοὶ, καὶ τί, ἐμεῖς πιά τώρα
οἱ τάλαινες κ' ἀνάξιοι στή χάρι τῆς τὰ δῶρα.

ΟΙ ΒΙΚΟΓΙΑΤΡΟΙ ΤΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

♦ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠ' ΤΗΝ 9η ΣΕΛ.

καὶ κατὰ γὰρ τὰ ὅποια μερικοὶ σημειῶνουν ἀπόλυτη ἐπιτυχία. Νὰ λαπὸν πού καὶ σήμερ, στὸν ἰκαστό αἰῶνα, ὑπάρχουν στὸ Ζαγόρι ἰκαμπερικοὶ γιατροὶ, Βικιογιοτρί οἱ πῶς τοὺς λέμε, πού προσφέρουν ἰκάμα τὴν ἐμπειρία τους, ὅσον ἀφορὰ τὰ κατὰ γὰρ, στήν ἀνάταξη τῶν ὀποίων κάνουν θαύματα, τίς

θεραπευτικὲς συμβουλές καὶ τὰ βοτανὰ τους, πού μερικές φορές συντελοῦν στή θεραπεία διαφόρων παθήσεων...

Ἡ δουλεια τοῦ μαγαζιῶ ἰκάναντι ἀπ' τὸν ὀ.τ.ε. στὰ Γιάννενα αὐτὸ μαρτυρεῖ...

Τσεπέλοβο 1983

Ε.Γ.

ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ ΚΩΔΙΚΑ ΕΠ ΑΝΩ ΣΟΥΔΕΝΩΝ

♦ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠ' ΤΗΝ 11η ΣΕΛ.

καὶ ὑποφύονται 1854 Ἰουνίου 8 Ἰωάννινα.

Καλλίνικος ἰγγύμενος τοῦ Μοναστηρίου Εὐαγγελίστριας ὀπὸ σχολεῖ τὰ ἰκνωθεν.
Ἀναγνώστης Ἰω. Ντούδλι ἔχω εἰς χεῖρας μου τὸ πρωτότυπο τοῦ παρόντος.

(Συνεχίζεται)

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ

ΤΟ ΓΑΛΑΤΟΖΥΓΙ

♦ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠ' ΤΗΝ 7η ΣΕΛ.

τοῦ καπαδιοῦ πού ἔκανε ὅλες τὶς δουλιές μὲ μεράκι ἀκόμα καὶ τὸ ζῦγι καὶ τὸν κατάλογο τῆς σειράς φώναζε γελῶντας: «Ἰυναῖκες ἀδεῖάστε ταγγεῖά σας, γιὰ τὸ θὰ κάνω ἐπιθεώρηση!» ἔγνωσαν νὰ μὴν ἔχει καμιά κατσαρόλα νερὸ καὶ ἀξήθει ἡ ποσότητα στὸ ζῦγι ἀπὸ τὴ νοθεία.

Γιὰ κάθε ζῶο πού περνοῦσε φώναζαν τὸν ἰδιοκτήτη του καὶ ἐμεῖς τὰ παιδιὰ τὸ φέρναμε νὰ ταρμῆξει καὶ ἔπειτα μόνο του πίνγαμε στὸ στάλο. Τοῦτο συνεχίζονταν ὅσο νὰ τελειώσουν ὅλα τὰ ζῶα.

Ἐπειτα γίνονταν τὸ ζῦγι, κανονίζονταν ἡ σειρά πού θάπαιρναν ἰγάλα ἀπὸ κείνον πού εἶχε τὸ πὺ πὺλὸ ὡς τὸν τελευταῖο καὶ συντάσσονταν ὁ κατάλογος.

Ἀκολουθοῦσε κοινὸ τραπέζι: κάτω ἀπὸ τὴν καθύλακτο καρυδιά. Οἱ χωριανοὶ ἀλλάζοντας ὀλοι μαζὺ φαγητὰ καὶ κρασὶ καὶ μὲ χαρούμενα ὀστέια καὶ πεύραγματα τῶριχναν στὰ τραγοῦδια τῆς τάβλας.

Κατὰ τὸ ἡλιοβασιλεῖα τὴν ὄρα πού ἰσκιῶνταν τὰ ριζὰ καὶ ἔκινονοσε τὸ κοπᾶν γιὰ τὸ σῆμα — τὴν ὀραδινὴν του βοσκὴν, θυμῶμαι τὴν μακαρινίσσα τὴν θεῖα μου τὴν Παρασκευὴ τὴν Κοκομάτω πού ἔκλεινε πάντα τὸ πανηγύρι τῆς ἐξοχῆς μὲ τὸ τραγοῦδι τοῦ ἀρνιῆ τῆς ἀγάπης:

Ἦλπε μου, τὶ σκατᾶλινες καὶ ἄργεις νὰ βασίλεις;

Σὲ καταριέτ' ἡ ἄργατιά καὶ ὁ ξενοδουλετάρης

Σὲ καταριέται καὶ μιὰ νιά, μιὰ μικροπαντρεμένη

Ἐχει τὸν ἄνδρα τὸ ἄρρωστο βαρὶ γιὰ νὰ πεθάνει.

Γυρεύει ἀπὸ λαγὸ κυρὶ καὶ ἀπ' ἀγριόγριδο γάλα!

Ὅσο ν' ἀνέει στὸ βουνὸ νὰ κατεβεῖ στὸν κάμπο

Νὰ στήρει στρογγύλα τοῦ λαγοῦ ν' ἀρμῆξει ταγριόγριδο

Ὁ ἄντρας τῆς γιατρεύτηκε καὶ ἄλλη γυναῖκα πῆρε.

Μὲ τὸν ὀπάχο τοῦ τραγοῦδιοῦ ἡ παρέα κατηγόριζε στὸ χωριὸ καὶ ἡ ζωὴ ἔπαιρνε μὲ νέα δύναμη καὶ παρόρμηση τὸ δρόμο τῆς στὸ νοικοκυριὸ καὶ στή δημιουργία καλῶν ὀρων καὶ προϋποθέσεων γιὰ τὴν ὀμορφὴ καὶ ἀξιοπρεπὴ καὶ εὐτυχισμένη συνέχειά τῆς.

Μπροστὰ στὶς πόρτες τῶν σπιτιῶν οἱ χωριανοὶ ξεχωρίζονταν καὶ καλονυχτίζονταν μὲ τὴν εὐχή: «Καὶ σῆλλ' ἀράδα μὲ γειά!».

Ὅλες τούτες οἱ μνημὲς ζεσταίνονταν τὴν καρυδιά καὶ μᾶς ἰσκιῶνταν ταπεινὸς προσκυνητὴς στοὺς τόπους καὶ στὰ γεγονότα τῆς γενέθλιας γῆς τῆς ἀγαπημένης.

ΤΑΚΗΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΕ ΣΧΟΛΙΟ ΜΑΣ ΤΗΣ ΔΙΝΗΣ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Απαντώντας σε σχόλιο που δημοσιεύθηκε στο αριθμ. (63) φύλλο της εφημερίδας σας του μηνός Μαΐου και στη στήλη ὀπόμες, με τίτλο ἀνάσχυνη αἰσχοκέρδεια, σχετικὰ με τὴν συντήρηση των ασφαλικῶν ταπίτων ὀδῶν τοῦ Δυτικῶν Ζαγοριῶν σας, πληροφοροῦμε τὰ κατωτέρω:

Ἡ ὑπηρεσία μας κατὰ τὴν διάρκεια κατασκευῆς τοῦ ἔργου ἔδωσε ἐντολὴς γιὰ τὴν ἐνταξη καὶ ἀσύμφωνα με τοὺς ὀρους τῆς ὀμῶσεως καὶ πρὸς τὴν τεχνικὴν προδιαγραφὴν κατασκευῆς των εργασιῶν.

Ἐπειδὴ ὀμως ὁ ἀνὸδοχος δὲν συμμορφώθηκε πλήρως πρὸς τὴν ἐντολὴν μας ἀρχίσανε τὴν διαδικασία πού προβλέπει ὁ νόμος γιὰ τὴν ἀποκατάσταση των κακοτεχνιῶν καὶ σε ἀντίθετη περίπτωση γιὰ τὴν ἐπιβολὴ των προβλεπομένων κυρώσεων.

Ο Δ/τῆς ΤΥΝΙ

ΧΡ. ΡΙΖΟΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΗ Δ/ΝΣΗΣ: Θα παρακολουθήσουμε τὴν τυχὸν ἀποκατάσταση καὶ θα ἐπανεῖθουμε.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΡΙΗΓΗΤΙΚΗ ΛΕΣΧΗ

Κατὰ τὴς ἀρχαιοῖς τῆς Γεν. Συνέλευσης των μελῶν τῆς Ε. Π. Λέσχης στήν Ἀθήνα στίς 14 Ἰουνίου γιὰ τὴν ἀνάδεξη 33 τακτικῶν μελῶν τοῦ Νέου Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς πρώτης ἡμέρας ὀρχαιοῖς καὶ καθηγητῆς Φώτης Πέτσας ἀπὸ τὴν Ἀρίστη πού πῆρε 182 ψήφους (21 περισσότερους ἀπὸ τὸν δεύτερο) καὶ ἐξελέγε: Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τῆς Λέσχης.

Στὸ Δ.Σ. ἐξελέγησαν ἐπίσης ὁ Ζαγοριακὴς κατὰ τῆς Πρεβεδᾶνος Ἀθαν. Πουρμαρόπουλος καὶ ἡ Παναγιώτα Στογιάννου ἀπὸ τὸ Γραμμένο.

Ἐλπίζουμε ὅτι δὲ συντελέσουν στήν προβλὴ τοῦ Ζαγοριῶν μας καὶ τῆς Ἡπείρου γενικότερα.

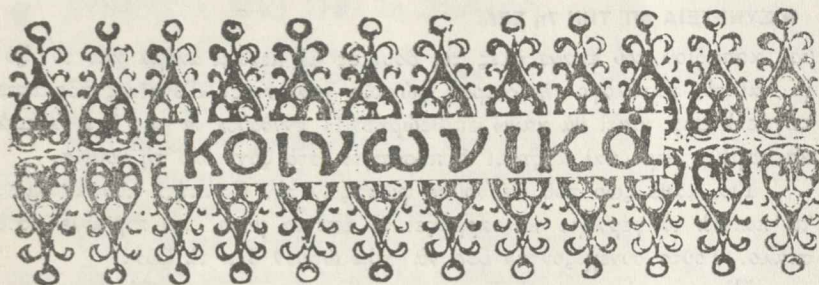
ΞΕΝΩΝΑΣ ΣΤΟ ΔΙΚΟΡΦΟ

Στὸ γραφικὸ Δικόρφο ἡ κ. Λιλή Οἰκονόμου γὰ νὰ ζωντανέψει τὸ χωριὸ ἔτοιμασε καὶ ἐνοικιάζει δωμάτια ἐπιπλωμένα σὲ παραθεριστὰ καὶ οἰκογενεῖς.

Κάθε δωμάτιο ἔχει ζεστὸ νερὸ καὶ τὸ λουτρό τους εἶναι πλήρες.

Γιὰ πληροφορίες στὸ τηλέφωνο 0653/61.226 ἢ στήν ἐφημερίδα μας.

Τό ΖΑΓΟΡΙ μας

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ: Ο χωριανός μας Παύλος Ευαγ. Εμμανουήλ και η γυναίκα του Καίτη έγιναν γονείς κορούλας.

— Ο Νίκος Χέλμης και η γυναίκα του Θέπης (πρ γένος Ευαγ. Εμμανουήλ) έγιναν γονείς δεύτερης κορούλας.

— Θερμές ευχές από την Ένωση Ελαφοτόπου.

ΚΑΣΤΑΝΩΝΑΣ: Ο Ιωαννάνος και η Μαρίνα Ρίζου απέκτησαν το πρώτο τους κοριτσάκι.

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

ΚΑΣΤΑΝΩΝΑΣ: Ο Παντελής και η Εριτώ Ρίζου βάπτισαν το κοριτσάκι τους και το ονόμασαν Εριμύνη.

ΙΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ: Έγιναν Χριστιανοί τα παιδιά των: Βαγγέλη Γιακουμή που ονομάστηκε Δανάη και Αλέκου Κισφάλη Γιώργος. Στις βαπτίσεις παριβρέθηκαν πολλοί χωριανοί και επικαλούθησαν γλάντια.

ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ: Ο χωριανός μας Νίκος Θεμ. Βλαχόπουλος ή Βλάχος, Πατριαρχικιστής στην Πατρική Σχολή του Παινετιστηρίου στα Γιαλάνινα και η Λευκή Νόνη από το Δελβινάκι Φιλολόγος αρραβωνιάστηκαν. Καλά τους στέφανα και στις οικογένειές τους για θερμά μου συγχαρητήρια.

Ε.Γ.

— **ΦΡΑΓΚΑΔΕΣ:** Ο γιός του παλιού προέδρου μας Γιάννης Γεωργίου Γραββίνης και η Βάια Πλακίδα αρραβωνιάστηκαν.

— Τους ευχόμαστε καλά στέφανα.

ΓΑΜΟΙ

ΚΑΒΑΛΛΑΡΙ: Παντρεύτηκαν στην Αθήνα την Κυριακή 29 Μαΐου η Ζαχαρισσοπούλα Σεβαστή Ελ. Παπαμάνου με τον Παμαγιώτη Ευαγ. Τσούκα.

— Τους ευχόμεθα βίον ανθόσπαρτον.

Ι. Τόσκας

ΘΑΝΑΤΟΙ

ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑ: Πέθανε και κηδεύτηκε στο χωριό μας η Λευκοθέα χήρα Μανωμένη 77 χρόνων από τις Φριαγκάδες.

— **ΠΑΠΙΓΚΟ:** Πέθανε στο Νοσοκομείο Κονίτσας και κηδεύτηκε στο χωριό μας η Πηνελόπη Δ. Τσιμπούλου 84 χρόνων.

— **ΑΡΙΣΤΗ:** Πέθανε και κηδεύτηκε ο συγχωριανός μας Δημήτριος Γέπης 79 χρόνων συνταξιούχος του Ι.Κ.Α. γνωστός σ' όλους τους Ζαγορίσιους απ' τις υπηρεσίες του στο

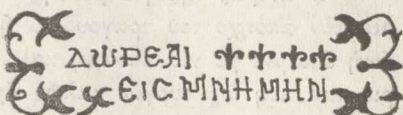
Γιαλί - Κιαφενέ.

— **ΒΡΥΣΟΧΩΡΙ:** Την Μεγάλη Πέμπτη του Πάσχα 1983 πέθανε στο Βουκουρέστι της Ρουμανίας σε ηλικία 88 χρόνων, όπου ήταν εγκατεστημένος από το 1926, ο συγχωριανός μας Αποστόλιος Χρ. Τσιόμος, γόνος της μεγάλης αρχοντικής οικογένειας των Τσιόμηδων.

— **ΘΕΣ/ΝΙΚΗ:** Πέθανε στο Ασβεστοχώρι Θεσ/νίκης ο συμπατριώτης Ευριπίδης Λωλίδης.

ΦΛΑΜΠΟΥΡΑΡΙ: Πέθανε στην Αθήνα και κηδεύτηκε στο χωριό μας ο συνταξιούχος ΤΕΒΕ Ηλίας Πουρναρόπουλος 85.

— Ελαφρό το χώμα που τους σκεπάζει.

• Για ενίσχυση των σκοπών της εφημερίδας:

• Ο κ. ΔΗΜΟΣ ΧΡ. ΤΣΙΟΜΟΣ από το Βρυσοχώρι προσφέρει ΔΥΟ ΧΙΛΙΑΔΕΣ δρχ. στη μνήμη του αδελφού του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ.

• Η Σ.Ε. τον ευχαριστεί.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΑ

Ευχαριστούμε θερμά την Ένωση των Ζαγορίσιων, την Ένωση Αποδήμων Ελαφοτόπου και όλους όσους συμμετείχαν στο βαρύτατο πένθος μας για το θάνατο του αγαπημένου μας συζύγου και πατέρα Κώστα Στεφανίδη.

Η σύζυγός του: Αμαλία
Τα παιδιά του: Σταύρος, Ολγα, Γιώργος

Σε όλου τους χωριανούς και φίλους που παραβρέθηκαν με οποιοδήποτε τρόπο στο βαρύ πένθος μας για το θάνατο του λατρευτού συζύγου, πατέρα, αδελφού, θείου και παππού

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΓΕΠΗ

Από την Αρίστη

Εκφράζουμε τις θερμές μας ευχαριστίες.

Η σύζυγος: Ευνομία
Τα παιδιά του: Κλεάνθης και Αθηνά, Σταύρος και Μαίρη, Παύλος και Παναγιώτα.

Τα εγγόνια: Γιώργος, Ιφιγένεια, Ευνομία, Δημήτριος.

ΠΡΟΑΓΩΓΕΣ

Ο Πάνω - Σουδανώτης Έφτης Κ. Βασίλης Λαμπρίδης, προΐστάμενος του Πρωτοδικείου Αθηνών με απόφαση του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου προήχθη σε πρόεδρο Έφετών και τοποθετήθηκε στη Θεσσαλονίκη.

— Η Σύναξη της εφημερίδας τον συγχαίρει θερμά.

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ
ΓΙΑ ΓΕΝ. ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ
ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΚΑΠΕΣΟΒΟΥ

Στις 17 Ιουλίου 1983, ημέρα Κυριακή και ώρα 11.00 θα γίνει στο Καπέσοβο, στην αίθουσα του Δημοτικού Σχολείου, η πρώτη Γενική Συνέλευση του Έκπολιτιστικού Συλλόγου Καπεσόβου Ο ΑΛΕΞΗΣ ΝΟΥΤΣΟΣ, γά την ανάδειξη διοικητικού Συμβουλίου. Καλούνται: τὰ μέλη του συλλόγου νά παρευρεθούν στη Γενική Συνέλευση.

Τό προσωπό Διοκ. Συμβούλιο

ΖΑΓΟΡΙΣΙΟΙ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ

Ο χειρουργός Ουρολόγος Χαράλαμπος Χ. Παπάς από το Βρυσοχώρι, γαμπρός του Γιάννη Τσεκούρα από τις Φραγκάδες, άνοιξε το Ιατρείο του στην οδό Χαρ. Τρικοπή 3 τηλ. 32.348 και δέχεται καθημερινά τὸ ἀπόγευμα 5—9 μ.μ. ἐκτὸς Σαββάτου πού δέχεται πρωί.

Η εφημερίδα μας εύχεται καλή σταδιοδρομία στὸν διακεκριμένο νέο επιστήμονα.

Τέλειωσε εὐδόκῃ τις σπουδές του καί πήρε τὸ πτυχίο τοῦ Γεωλόγου ὁ Τριαντάφυλλος Πριμηκύρης γιός τοῦ Κώστα Πριμηκύρη ἀπὸ τὸν Ἐλαφότοπο Ζαγορίου.

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ: Η Ένωση Αποδ. Ελαφοτόπου εκφράζει τη χαρά της και συγχαίρει τον χωριανό μας Τριαντάφυλλο Κων. Πριμηκύρη δῶ την απόκτηση πτυχίου Γεωλογίας.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΗΛΑΡΑΣ

• **ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠ' ΤΗΝ 5η ΣΕΛ.**
του Έθνους μας καί τῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων τῆς φυλῆς μας, γιατί μεσ' τή ψυχή του φώλιαζαν τὸ ἀγνὸ ἦθος, ὁ ἑλληνικὸς ἀνθρωπισμός, ἡ σοφία, ἡ ἀρετή, ἡ πολυγνωσία, ἡ ἀπιστήμη, τὸ πνεῦμα καί μὰ καρδιά φλαγγερὴ πού ἐκκλίνει μεσὰ τῆς τὸ ἰσὸ καί τῆς μεγάλης ἐλπίδας του, γὰ τὸ ξεκλάβωμα, τὴν ἀνόρθωση καί τὴν πνευματικὴ ἀναγέννηση.

Δρ. Κώστας Δημόπουλος
Γιατρός - Λογοτέχνης
(Μέλος τῆς Ἑλληνικῆς Ἑταιρίας Ἱατρῶν - Λογοτεχνῶν καί μέλος τῆς Ἑλληνικῆς Ἑταιρίας Λογοτεχνῶν)

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΣΤΗΛΗ
ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

2.500 ΔΡΑΧ.

Γιώτας Δημήτριος
2.000 ΔΡΑΧ.

Πίππας Στέλιος
Τσοῦγια Ἀδελφοί
1.200 ΔΡΑΧ.

Βούρβος Νικόλαος
1.000 ΔΡΑΧ.

Αποστολίδης Χρ. Πέτρος
Αποστολίδης Π. Τάσης
Βαρζακούλα Χρ. Αγαπία
Βαρώνας Μ. Χρήστος
Βασδέκη Γεωρ. Ολυμπία
Βερτοδούλου Απ. Πηνελόπη
Βουλόδημος Γεώργιος
Γέπης Σταύρος
Γιαννῶρος Γ. Νίκος
Γκράτζιου Σπ. Αλεξάνδρα
Γκιώκα Σπ. Αλεξάνδρα
Δρούγιας Δημ. Αλέξανδρος
Καράλης Δ. Ηλίας
Καράσα Ευμορφία
Κόντος Σ. Δημήτριος
Κοσίβας Χρυσόφορος
Κουνάβος Δ. Αδαμάντιος
Κουνάβος Δ. Μιλτιάδης
Μαρινόπουλος Ιωάννης
Μεγκλιδης Αθανάσιος
Μουτσοπούλου Μ. Νίκη
Μανόγλου Ανδρέας
Πανταζής Σπ. Ελευθέριος
Παπαϊωάννου Ευθ. Αθηνά
Παπακώστα Σάββα
Πελλένης Αλκ. Κλέαρχος
Ράπτης Αρης
Σιούτης Πάνος
Στρούλιας Αντώνιος
Στρούλιας Ηλ. Ιωάννης
Τ.Α.

Τσατσόπουλος Αλέκος
700 ΔΡΑΧ.

Κρυστάλλη - Βλάχου Άννα
500 ΔΡΑΧ.

Γενναδίου Ουρανία
Δέλια Ευδοκία
Ζώης Ιωάννης
Θεμελής Κ. Ευριπίδης
Καλογήρου - Κανίκη Φιλομήλα
Καμπσίκης Σ. Πελοπίδας
Καραϊσκος Δημήτριος
Κασκάκης Πολυχρόνης
Κουματσέλη Λούλα
Κουνάβος Δ. Αντώνιος
Κούρας Δ. Χάρης
Μακρή Αθ. Ευρίκεια
Μανθόπουλος Κων.
Παπαϊωάννου Σταύρος
Παπαρούσης Μάνθος
Πατέρας Αρ. Μιχαήλ
Σαμπέκης Θεοχάρης
Σκαρβέλης Δ. Αλέκος
Σκεντος Γ. Αθανάσιος
Σκουρτής Ιωάννης
Σουσόπουλος Ν. Διομήδης
Σπύρου Κων/νος
Στολίκη Πάπη
Τάσιος Σ. Αναστάσιος
Τόσκας Δημήτριος
Τόσκας Δ. Θεόκριτος
Τριανταφυλλίδης Γ. Κων.
Τσαντής Δ. Γεώργιος
Τσεργιάλης Μιχαήλ
Φωτέσιος Κων/νος
Χατζής Φίλιππος